

**PRZEWODNIK
O ŹRÓDŁACH FINANSOWANIA
WERSJA KRAJOWA**

POLSKA

Spis treści

Spis treści	2
PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO	4
O PROGRAMIE:	4
Priorytet IX.....	6
Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna	6
Działanie 9.1 Wysokosprawne wytwarzanie energii.....	7
Działanie 9.2 Efektywna dystrybucja energii.....	8
Działanie 9.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności Publicznej	9
Działanie 9.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych	10
Działanie 9.5 Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych	11
Działanie 9.6 Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych	12
Priorytet X	13
Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii.....	13
Działanie 10.3 Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii.....	14
REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE	15
MAŁOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY	16
DOLNOŚLĄSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY	18
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO	19
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO	20
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO.....	22
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO.....	25
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO	27
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO	29
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO.....	31

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO	33
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO	35
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO	37
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WARMINSKO - MAZURSKIEGO	39
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO	41
REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO	43
PROGRAM OPERACYJNY INNOWACYJNA GOSPODARKA	61
Priorytet 4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia	61
Działanie 4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym	61
PROGRAM OPERACYJNY WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ POLSKA – SŁOWACJA.....	62
Priorytet I: Rozwój infrastruktury transgranicznej.....	62
Temat 2: Infrastruktura ochrony środowiska.....	62

PROGRAM OPERACYJNY INFRASTRUKTURA I ŚRODOWISKO

O PROGRAMIE:

Celem programu jest poprawa atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności terytorialnej. Program zgodnie z Narodowymi Strategicznymi Ramami Odniesienia (NSRO), zatwierdzonymi 7 maja 2007 r. przez Komisję Europejską, stanowi jeden z programów operacyjnych będących podstawowym narzędziem do osiągnięcia założonych w nich celów przy wykorzystaniu środków Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko jest również ważnym instrumentem realizacji odnowionej Strategii Lizbońskiej, a wydatki na cele priorytetowe UE stanowią w ramach programu 66,23 % całości wydatków ze środków unijnych.

Łączna wielkość środków finansowych zaangażowanych w realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 wyniesie 37,6 mld euro, z czego wkład unijny wynosić będzie 27,9 mld euro, zaś wkład krajowy – 9,7 mld euro. Podział środków UE dostępnych w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko pomiędzy poszczególne sektory przedstawia się następująco:

- środowisko – 4,8 mld euro
- transport – 19,4 mld euro
- **energetyka – 1,7 mld euro**
- kultura – 490,0 mln euro
- zdrowie – 350,0 mln euro
- szkolnictwo wyższe – 500,0 mln euro

Dodatkowo dla Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko przewidziane zostały środki na pomoc techniczną (w sumie 581,3 mln euro).

W ramach programu realizowanych będzie **15 priorytetów**:

1. Gospodarka wodno-ściekowa – 3 275,2 mln euro (w tym 2 783,9 mln euro z FS);
2. Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi – 1,430,3 mln euro (w tym 1,215,7 mln euro z FS);
3. Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska – 655,0 mln euro (w tym 556,8 mln euro z FS);
4. Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska – 667,0 mln euro (w tym 200,0 mln euro z EFRR);
5. Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych – 105,6 mln euro (w tym 89,9 mln euro z EFRR);
6. Drogowa i lotnicza sieć TEN-T – 10 548,3 mln euro (w tym 8 802,4 mln euro z FS);
7. Transport przyjazny środowisku – 12 062,0 mln euro (w tym 7 676,0 mln euro z FS);

8. Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe – 3 465,3 mln euro (w tym 2 945,5 mln euro z EFRR);
- 9. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna – 1 403,0 mln euro (w tym 748,0 mln euro z FS);**
- 10. Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii – 1 693,2 mln euro (w tym 974,3 mln euro z EFRR);**
11. Kultura i dziedzictwo kulturowe – 576,4 mln euro (w tym 490,0 mln euro z EFRR);
12. Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia – 411,8 mln euro (w tym 350,0 mln euro z EFRR);
13. Infrastruktura szkolnictwa wyższego – 588,2 mln euro (w tym 500,0 mln euro z EFRR);
14. Pomoc techniczna - Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego – 220,9 mln euro (w tym 187,8 mln euro z EFRR);
15. Pomoc techniczna - Fundusz Spójności – 462,9 mln euro (w tym 393,5 mln euro z FS).

Instytucjami odpowiedzialnymi za wdrażanie poszczególnych priorytetów Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (Instytucjami Pośredniczącymi) są:

- Ministerstwo Środowiska (priorytety I-V);
- Ministerstwo Infrastruktury (priorytety VI-VIII);
- **Ministerstwo Gospodarki (priorytety IX-X);**
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (priorytet XI);
- Ministerstwo Zdrowia (priorytet XII);
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (priorytet XIII).

Priorytet IX

Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna

W ramach priorytetu IX wsparcie uzyskają działania obejmujące zwiększenie stopnia wykorzystania energii pierwotnej sektorze energetycznym (tj. podwyższenie sprawności wytwarzania oraz obniżenie strat w procesie przesyłania i dystrybucji energii) i

obniżenie energochłonności sektora publicznego oraz zwiększenie wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych, w tym biopaliw. Realizowane będą tylko takie projekty, które wykazują wyraźny, pozytywny wpływ na środowisko poprzez zapewnienie znaczących skwantyfikowanych oszczędności energii lub umożliwienie wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Realizacja celu oszczędności energii w sektorze publicznym, będzie obejmować wsparcie dla termomodernizacji obiektów użyteczności publicznej, w tym zmiany wyposażania tych obiektów w urządzenia o najwyższej, uzasadnionej ekonomicznie, klasie efektywności energetycznej. Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii obejmuje zespół działań zmierzających do wzrostu produkcji energii elektrycznej i ciepła pochodzących z odnawialnych zasobów energii.

Rozwój wykorzystania odnawialnych źródeł energii prowadzony będzie poprzez realizację inwestycji w zakresie budowy lub modernizacji jednostek wytwarzania:

- energii elektrycznej wykorzystujących biomasę, biogaz, energię wiatru oraz wody,
- ciepła przy wykorzystaniu energii geotermalnej lub słonecznej,
- energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu z odnawialnych źródeł energii,

Dla wsparcia celu, jakim jest wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii przewiduje się również możliwość współfinansowania ze środków Funduszu Spójności realizacji inwestycji związanych z budową i modernizacją sieci elektroenergetycznych w pełni dedykowanych przyłączeniu nowych jednostek wytwórczych energii z OZE.

Działanie 9.1 Wysokosprawne wytwarzanie energii

Typ beneficjentów

1. Przedsiębiorcy,
2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia,
3. Podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny,
4. Podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego.

Wielkość alokacji – **418,86 mln euro**

Wysokość dofinansowania 80 %

Minimalna wartość projektu – 10 mln PLN

Maksymalna wartość projektu – 20 mln PLN

Przykładowe rodzaje projektów

1. Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu, w wyniku której jednostki te będą spełniały wymogi dla wysokosprawnej kogeneracji określone w dyrektywie 2004/8/WE
2. Budowa lub przebudowa jednostek wytwarzania ciepła w wyniku której jednostki te zostaną zastąpione jednostkami wytwarzania energii w skojarzeniu spełniającymi wymogi dla wysokosprawnej kogeneracji określone w dyrektywie 2004/8/WE.

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.nfosigw.gov.pl

Działanie 9.2 Efektywna dystrybucja energii

Typ beneficjentów

1. Przedsiębiorcy,
2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia,
3. Podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny,
4. Podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego.

Wielkość alokacji - **163,58 mln euro**

Wysokość dofinansowania - 85 %

Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN

Maksymalna wartość projektu – 50 mln PLN

Przykładowe rodzaje projektów

1. Budowa (w miejscu istniejącego systemu) lub przebudowa sieci dystrybucyjnych średniego, niskiego i wysokiego napięcia mająca na celu ograniczenie strat sieciowych.
2. Budowa (w miejscu istniejącego systemu) lub przebudowa sieci ciepłowniczych oraz węzłów ciepłych poprzez stosowanie energooszczędnych technologii i rozwiązań.

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.nfosigw.gov.pl

Działanie 9.3. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej

Typ beneficjentów

1. Jednostki sektora finansów publicznych tj:
 - jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia
 - organy władzy publicznej, w tym organy administracji rządowej, organy kontroli państwowej i ochrony prawa, sądy i trybunały,
 - państwowe szkoły wyższe,
 - samodzielne publiczne zakłady opieki zdrowotnej.
2. Organizacje pozarządowe, kościoły, kościelne osoby prawne i ich stowarzyszenia oraz inne związki wyznaniowe.

Wielkość alokacji - **110,54 mln euro**

Wysokość dofinansowania - 50 %

Minimalna wartość projektu – 10 mln PLN

Maksymalna wartość projektu – 50 mln PLN

Przykładowe rodzaje projektów

Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne

W zakres wydatków kwalifikowalnych wchodzi wydatki poniesione w związku z:

- ociepleniem obiektu,
- wymianą okien, drzwi zewnętrznych oraz oświetlenia na energooszczędne,
- przebudową systemów grzewczych (wraz z wymianą źródła ciepła), systemów wentylacji i klimatyzacji,
- przygotowaniem dokumentacji technicznej dla projektu.

Nie są kwalifikowalne wydatki w budynkach użyteczności publicznej, w których ponad 15% powierzchni całkowitej budynku służy prowadzeniu działalności gospodarczej lub celom mieszkaniowym.

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

www.nfosigw.gov.pl

Działanie 9.4 Wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych

Typ beneficjentów

1. Przedsiębiorcy,
2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia,
3. Podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny,
4. Podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego,
5. Kościoły, kościelne osoby prawne i ich stowarzyszenia oraz inne związki wyznaniowe.

Wysokość dofinansowania - 80 %

Minimalna wartość projektu - 20 mln PLN, z zastrzeżeniem następujących wyjątków:

- dla inwestycji w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu oraz w zakresie budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych – wartość projektu 10 mln PLN

Przykładowe rodzaje projektów

1. budowa farmy wiatrowej
2. budowa elektrowni wodnej o mocy do 10 MW
3. budowa elektrowni na biomasę lub biogaz
4. budowa ciepłowni geotermalnej
5. instalacja kolektorów słonecznych

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Instytut Paliw i Energii Odnawialnej

www.ipieo.pl

Działanie 9.5 Wytwarzanie biopaliw ze źródeł odnawialnych

Typ beneficjentów

1. Przedsiębiorcy

Wielkość alokacji **234,97 mln euro**

Wysokość dofinansowania - 30 % wydatków kwalifikowanych

Minimalna wartość projektu - 20 mln PLN

Przykładowe rodzaje projektów

1. Budowa zakładu/installacji do produkcji biokomponentów tj. ester metylowy kwasów tłuszczowych.
2. Budowa instalacji do produkcji biogazu.

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Instytut Paliw i Energii Odnawialnej

www.ipieo.pl

Działanie 9.6 Sieci ułatwiające odbiór energii ze źródeł odnawialnych

Typ beneficjentów

1. Przedsiębiorcy,
2. Jednostki samorządu terytorialnego oraz ich związki i stowarzyszenia,
3. Podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego, w których większość udziałów lub akcji posiada samorząd terytorialny,
4. Podmioty wybrane w wyniku postępowania przeprowadzonego na podstawie przepisów o zamówieniach publicznych wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jednostką samorządu terytorialnego.

Wielkość alokacji **55,29 mln euro**

Wysokość dofinansowania - 85 % wydatków kwalifikowanych

Minimalna wartość projektu - 20 mln PLN

Przykładowe rodzaje projektów

Budowa oraz modernizacja sieci umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych do Krajowego Systemu Elektroenergetycznego.

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca

Instytut Paliw i Energii Odnawialnej

www.ipieo.pl

Priorytet X

Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii

Główny cel osi priorytetowej

Poprawa bezpieczeństwa energetycznego państwa poprzez tworzenie nowych zdolności przesyłowych i transportowych, gazu ziemnego, ropy naftowej i produktów ropopochodnych, energii elektrycznej oraz poprzez rozbudowę podziemnych magazynów gazu ziemnego i magazynowanie ropy naftowej i jej pochodnych, a także poprzez zapewnienie dostępności sieci gazowej na terenach niezgazyfikowanych i modernizację istniejących sieci dystrybucji. Dywersyfikacja źródeł energii będzie dodatkowo wspierana poprzez zwiększenie dostępności na rynku urządzeń do produkcji energii ze źródeł odnawialnych.

Cele szczegółowe osi priorytetowej:

1. rozwój systemów przesyłowych i dystrybucyjnych gazu ziemnego, ropy naftowej i produktów ropopochodnych,
2. rozwój systemów przesyłowych energii elektrycznej,
3. budowa i rozbudowa magazynów gazu ziemnego, a także magazynowanie ropy naftowej i produktów ropopochodnych,
4. budowa systemów dystrybucji gazu ziemnego na terenach niezgazyfikowanych i modernizacja istniejących sieci dystrybucji
5. rozwój przemysłu produkującego urządzenia służące do produkcji paliw i energii ze źródeł odnawialnych

Działanie 10.3 Rozwój przemysłu dla odnawialnych źródeł energii

Wielkość alokacji **91,33 mln euro**

Wysokość dofinansowania 30% wydatków kwalifikowalnych

Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN

Maksymalnie 30% wydatków kwalifikowalnych, ale nie więcej niż 30 mln PLN

Przykładowe rodzaje projektów

Budowa zakładów produkujących urządzenia do wytwarzania:

1. energii elektrycznej z wiatru, wody w małych elektrowniach wodnych do 10 MW, biogazu i biomasy,
2. ciepła przy wykorzystaniu biomasy oraz energii geotermalnej i słonecznej,
3. energii elektrycznej i ciepła w kogeneracji przy wykorzystaniu wyłącznie biomasy lub energii geotermalnej.
4. biokomponentów oraz biopaliw stanowiących samoistne paliwa, z wyłączeniem urządzeń do produkcji biopaliw stanowiących mieszanki z paliwami ropopochodnymi, czystego oleju roślinnego oraz do produkcji bioetanolu z produktów rolnych.

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca

Instytut Paliw i Energii Odnawialnej

www.ipieo.pl

REGIONALNE PROGRAMY OPERACYJNE

Regionalne Programy Operacyjne, stworzono odrębnie w poszczególnych województwach.

Są w całości współfinansowane są z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Budżet wszystkich 16 RPO wyniesie ok. 16 mld euro (uwzględniając tylko środki z EFRR). W ramach RPO o unijne pieniądze można się starać na wiele typów inwestycji z zakresu edukacji, ochrony zdrowia, infrastruktury drogowej i ochrony środowiska, społeczeństwa informacyjnego, kultury, turystyki, sportu, a także przyczyniające się do wzrostu konkurencyjności przedsiębiorstw.

Budżety PRO w poszczególnych województwach przedstawiają się następująco:

Województwo	Budżet RPO
1. dolnośląskie	1,213 mld euro
2. kujawsko-pomorskie	0,951 mld euro
3. lubelskie	1,155 mld euro
4. lubuskie	0,439 mld euro
5. łódzkie	0,863 mld euro
6. małopolskie	1,148 mld euro
7. mazowieckie	1,831 mld euro
8. opolskie	0,427 mld euro
9. podkarpackie	1,136 mld euro
10. podlaskie	0,636 mld euro
11. pomorskie	0,885 mld euro
12. śląskie	1,57 mld euro
13. świętokrzyskie	0,726 mld euro
14. warmiński-mazurskie	1,36 mld euro
15. wielkopolskie	1,13 mld euro
16. zachodniopomorskie	0,835 mld euro

MAŁOPOLSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY

Oś priorytetowa 7. Infrastruktura ochrony środowiska

Działanie 7.2 Poprawa jakości powietrza i zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii

Cel i uzasadnienie działania:

Spełnienie norm jakości powietrza atmosferycznego przez redukcję emisji zanieczyszczeń oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Województwo Małopolskie zajmuje czwartą pozycję pod względem wykorzystania źródeł energii odnawialnej. W Województwie Małopolskim energia odnawialna, wykorzystywana jest do produkcji energii elektrycznej (głównie energia rzek oraz w nieznacznym stopniu energia wiatru) oraz do produkcji ciepła (energia geotermalna, słoneczna oraz energia pochodząca z biomasy). Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii jest nadal zbyt małe w stosunku do potrzeb i możliwości, szczególnie w zakresie energii geotermalnej i wodnej.

Typ beneficjentów

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia.
2. Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną.
3. Administracja rządowa.
4. Parki narodowe i krajobrazowe.
5. Zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia.
6. Jednostki naukowe.
7. Szkoły wyższe.
8. Organizacje pozarządowe.
9. Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.
10. Przedsiębiorcy.

Wielkość alokacji 28 711 317 EUR

Wysokość dofinansowania 85% wydatków kwalifikowanych

Wielkość projektu:

- **budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej,**
- **inwestycje wykorzystujące nowoczesne technologie oraz know-how w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,**
- maksymalna wartość całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych projektu poniżej 20 mln PLN

W zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu:

- maksymalna wartość całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych projektu dla inwestycji poniżej 10 mln PLN

W zakresie budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych:

- maksymalna wartość całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych projektu dla inwestycji poniżej 10 mln PLN

Budowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych:

- maksymalna wartość całkowitej kwoty wydatków kwalifikowanych projektu poniżej 20 mln PLN

Przykładowe rodzaje projektów

1. Budowa oraz modernizacja małych elektrowni wodnych,
2. Wykorzystanie energii geotermalnej na potrzeby ciepłownictwa,
3. Pozyskiwanie energii słonecznej zwłaszcza dla budynków użyteczności publicznej (szkoły, szpitale, ośrodki zdrowia, itp.),
4. Budowa elektrowni wiatrowych,
5. Budowa i montaż instalacji i urządzeń do wykorzystywania biomasy,
6. Budowa instalacji odzyskujących biogaz ze składowisk odpadów i oczyszczalni ścieków.

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

www.malopolskie.pl

DOLNOŚLĄSKI REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY

Priorytet 5 Regionalna infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku

Działanie 5.1 Odnawialne źródła energii

Cel i uzasadnienie działania:

W ramach Priorytetu wspieranie będą działania związane z wytwarzaniem energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Wsparcie koncentrować się będzie na energii pozyskiwanej z wody oraz biomasy. Przewidziano również prowadzenie inwestycji w zakresie sieci dystrybucji gazu mające na celu ograniczenie niskiej emisji (szczególnie na obszarach atrakcyjnych turystycznie i uzdrowiskach) oraz zmierzających do efektywniejszego funkcjonowania pod względem energetycznym ciepłowni, ze szczególnym uwzględnieniem wytwarzania energii cieplnej i elektrycznej w układzie kogeneracji.

Typ beneficjentów

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia.
2. Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną.
3. Administracja rządowa.
4. Parki narodowe i krajobrazowe.
5. Zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia.
6. Jednostki naukowe.
7. Szkoły wyższe.
8. Organizacje pozarządowe.
9. Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych.
10. Przedsiębiorcy.

Przykładowe rodzaje projektów

1. budowa, modernizacja jednostek wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych opartych o energię wodną (w tym geotermalną) oraz biomasę,
2. przedsięwzięcia z zakresu współpracy międzynarodowej i międzyregionalnej (m.in. seminaria, konferencje) w celu zapewnienia wymiany dobrych praktyk oraz doświadczeń.

Wielkość alokacji 32 826 273 EUR

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowalnych

Minimalna wartość projektu – 20 mln PLN

Maksymalnie 30% wydatków kwalifikowalnych, ale nie więcej niż 30 mln PLN

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca: Urząd Marszałkowski Województwa Dolnośląskiego

www.umwd.dolnyslask.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA KUJAWSKO-POMORSKIEGO

Priorytet 2. Zachowanie i racjonalne użytkowanie środowiska

Działanie 2.4. Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku

Cel i uzasadnienie działania:

W ramach Priorytetu wspieranie będą działania związane z wytwarzaniem energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Energia uzyskana z odnawialnych źródeł powinna stanowić istotny udział w bilansie energetycznym województwa. Z uwagi na jej pozytywny wpływ na środowisko naturalne (ograniczenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery) konieczne jest podjęcie działań w kierunku zwiększenia udziału tego rodzaju czystej energii, zwłaszcza tej, dla której źródłem jest biomasa, wody geotermiczne, woda czy słońce. Obecnie (stan na 2006 r.) w województwie kujawsko pomorskim pracują już 103 elektrownie wiatrowe, 50 małych elektrowni wodnych, a także elektrownia wodna o największej mocy 162 MW we Włocławku. Rozwój energetyki odnawialnej powinien odbywać się zgodnie z zachowaniem walorów środowiskowych.

Typ beneficjentów

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia.
2. Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną.
3. Administracja rządowa.
4. Parki narodowe i krajobrazowe.
5. Zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia.
6. Jednostki naukowe.
7. Szkoły wyższe.
8. Organizacje pozarządowe.

Przykładowe rodzaje projektów

1. Budowa, rozbudowa, przebudowa jednostek wytwórczych energii elektrycznej i ciepłej, wykorzystujących energię wody, biomasy, biogazu oraz energię geotermiczną i słoneczną
2. Budowa, przebudowa sieci przesyłowych energii elektrycznej i ciepłej pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

Wielkość alokacji 36 026 263 EUR

Wysokość dofinansowania 50 % wydatków kwalifikowalnych

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko - Pomorskiego

www.kujawsko-pomorskie.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

Priorytet 6. Środowisko i czysta energia

Działanie 6.2. Energia przyjazna środowisku

Cel i uzasadnienie działania:

Celem działania jest zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Z uwagi na wzrost zanieczyszczenia środowiska oraz wzrost zapotrzebowania energii coraz ważniejszą rolę odgrywa wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych. Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w regionie, redukcji emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego oraz globalnie przyczyni się do realizacji polskich zobowiązań akcesyjnych w zakresie zwiększania udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych.

W ramach działania realizowane będą projekty dotyczące rozwoju infrastruktury służącej produkcji energii pochodzącej ze źródeł alternatywnych, takich jak biomasa, energia słoneczna i inne.

Typ beneficjentów

1. Jednostki samorządu terytorialnego,
2. Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego,
3. Samorządowe jednostki organizacyjne sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
4. Spółki prawa handlowego, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki,
5. Podmioty działające w oparciu o ustawę z dnia 28 lipca 2005 r. o partnerstwie publiczno - prywatnym (Dz. U. Nr 169, poz.1420).

Przykładowe rodzaje projektów

1. Inwestycje w rozwój i wykorzystywanie odnawialnych źródeł energii takich jak: wiatr, woda (z uwzględnieniem potrzeb ochrony przyrody i ekologicznych aspektów utrzymania rzek), biomasa, energia słoneczna i geotermalna oraz pozostałe,
2. Inwestycje mające na celu redukcję emisji biogazu powstałego w oczyszczalniach ścieków i na wysypiskach poprzez jego energetyczne wykorzystanie,
3. Modernizacja kotłowni opalanych paliwem stałym na zasilane paliwem ekologicznym, ze szczególnym uwzględnieniem zadań realizowanych w placówkach oświatowo - wychowawczych, placówkach kulturalnych, szpitalach.

Wielkość alokacji 23 290 000 EUR

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowalnych

Maksymalna wartość projektu - 20 mln PLN,

- projekty o wartości całkowitej poniżej 10 mln PLN dotyczące wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu.
- projekty o wartości całkowitej poniżej 10 mln PLN dotyczące budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych.
- na obszarach nie objętych interwencją PROW bez wartości minimalnej,
- projekty poniżej 3 mln PLN tylko w przypadku, gdy gmina nie może już korzystać ze wsparcia z PROW (np. gdy z PROW otrzymała wsparcie na 2,5 mln PLN, a kolejny projekt ma wartość przekraczającą pozostałą kwotę możliwą do wykorzystania w PROW

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego

www.lubelskie.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA LUBUSKIEGO

Priorytet III. Ochrona i zarządzanie zasobami środowiska przyrodniczego

Działanie 3.2 Poprawa jakości powietrza, efektywności energetycznej oraz rozwój i wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Cel i uzasadnienie działania:

Niezwykle istotnym aspektem rozwojowym jest poprawa bezpieczeństwa energetycznego regionu. Odnawialne źródła energii wykorzystują w procesie przetwarzania energię wiatru, promieniowania słonecznego, geotermalną, fal, prądów i pływów morskich, spadku rzek oraz energię pozyskiwaną z biomasy, biogazu wysypiskowego, a także biogazu powstałego w procesach odprowadzania lub oczyszczania ścieków albo rozkładu składowanych szczątków roślinnych i zwierzęcych. Projekty kwalifikujące się do Działania 3.2 są ukierunkowane na rozbudowę i przebudowę sieci energetycznych oraz źródeł wytwarzania energii, w celu ograniczenia strat energii, a także zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powstających w procesach energetycznych. Rozwój odnawialnych źródeł energii doprowadzi do zmniejszenia wykorzystania tradycyjnych, często nieefektywnych, źródeł wytwarzania energii.

Typ beneficjentów

1. jednostki samorządu terytorialnego ich związki i stowarzyszenia,
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną,
3. spółki prawa handlowego ze 100% udziałem JST
4. zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia,
5. organizacje pozarządowe
6. kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych,
7. szkoły wyższe,
8. osoby prawne i fizyczne będące organami prowadzącymi szkoły i placówki oświatowe,
9. jednostki naukowe,
10. jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną,
11. administracja rządowa (w tym, parki narodowe i krajobrazowe),
12. Jednostki Lasów Państwowych,
13. spółki wodne,
14. przedsiębiorcy

Przykładowe rodzaje projektów

1. Budowa oraz modernizacja małych elektrowni wodnych,
2. Wykorzystanie energii geotermalnej na potrzeby ciepłownictwa,
3. Pozyskiwanie energii słonecznej zwłaszcza dla budynków użyteczności publicznej (szkoły, szpitale, ośrodki zdrowia, itp.),
4. Budowa elektrowni wiatrowych,
5. Budowa i montaż instalacji i urządzeń do wykorzystywania biomasy,
6. Budowa instalacji odzyskujących biogaz ze składowisk odpadów i oczyszczalni ścieków.

Wielkość alokacji 19 300 461,06 EUR

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowanych.

Budowa małych i średnich jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu – maksymalna wartość projektu do 10 mln PLN.

Projekty dotyczące lokalnej i regionalnej infrastruktury przemysłu i dystrybucji energii elektrycznej – maksymalna wartość projektu – do 20 mln PLN.

Budowa nowych oraz modernizacja istniejących sieci ciepłowniczych.

Maksymalna wartość projektu – 20 mln PLN

Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej – maksymalna wartość projektu – do 10 mln PLN.

Projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii:

- budowa rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej,
- inwestycje wykorzystujące nowoczesne technologie oraz know-how w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- budowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych.
- inwestycje związane z produkcją biopaliw nie będących produktami rolnymi maksymalna wartość projektu – do 20 mln PLN
- Maksymalna wartość projektu dla inwestycji w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu – 10 mln PLN

Maksymalna wartość projektu dla inwestycji w zakresie budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych – 4 mln PLN

Projekty dotyczące lokalnej i regionalnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji gazu ziemnego – maksymalna wartość projektu do 8 mln PLN. Dla projektów w zakresie odnawialnych źródeł energii, na obszarach objętych PROW wartość projektu:

- powyżej 3 mln PLN,
- poniżej 3 mln PLN – tylko w przypadku gdy gmina nie może już, korzystać ze wsparcia z PROW (np. gdy z PROW otrzymała wsparcie na 2,5 mln PLN, a kolejny projekt ma wartość przekraczającą pozostałą kwotę możliwą do wykorzystania w PROW). Dotyczy tylko typów Beneficjentów objętych PROW.

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Lubuskiego

www.lubuskie.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŁÓDZKIEGO

Priorytet II. Ochrona środowiska, zapobieganie zagrożeniom i energetyka

Działanie II.9 Odnawialne Źródła Energii

Cel i uzasadnienie działania:

Celem działania jest dywersyfikacja źródeł energii ze szczególnym uwzględnieniem wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Obecnie w obliczu zagrożeń ekologicznych (m.in. erozji gleb, wysuszenia i pustynnienia obszarów, skażenia wód, powiększającej się dziury ozonowej) spowodowanych w głównej mierze złym gospodarowaniem ziemią przez człowieka oraz wyczerpującymi się zasobami różnych złóż coraz częściej poszukuje się alternatywnych źródeł energii. W województwie istnieje potencjał zasobów naturalnych w szczególności wód geotermalnych, wiatrowych, biopaliw, jednakże nadal udział energii uzyskiwanej ze źródeł alternatywnych jest stosunkowo mały. Potencjalnie największym odbiorcą energii ze źródeł odnawialnych może być rolnictwo, mieszkalnictwo i komunikacja. W ramach działania wspierane będą w szczególności inwestycje mające na celu poprawę infrastruktury w zakresie wytwarzania lub przesyłu energii elektrycznej i ciepłej z OZE. Projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii przyczynią się do poprawy stanu środowiska naturalnego. Realizacja inwestycji w ramach działania umożliwi także spełnienie wymagań prawodawstwa unijnego i polityki krajowej, nakazujących zwiększenie udziału energii pochodzącej z odnawialnych źródeł energii.

Typ beneficjentów

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną,
3. administracja rządowa,
4. jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną nie wymienione wyżej,
5. szkoły wyższe,
6. przedsiębiorcy,
7. spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe,
8. jednostki naukowe,
9. zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia.

Przykładowe rodzaje projektów

1. budowa jednostek wytwórczych energii elektrycznej wykorzystujących biomasę, biogaz, energię słoneczną, wiatrową oraz wody w małych elektrowniach wodnych,
2. budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej,

3. inwestycje wykorzystujące nowoczesne technologie oraz know how w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
4. budowa instalacji i urządzeń do produkcji biodiesla (w procesie estryfikacji oleju) i innych biopaliw, z wyłączeniem bioetanolu,
5. budowa jednostek wytwórczych ciepła przy wykorzystaniu między innymi biomasy, energii słonecznej, energii geotermalnej, itd.,
6. inwestycje związane z produkcją biopaliw nie będących produktami rolnymi.

Wielkość alokacji 32 204 189 EUR

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowalnych

W ramach RPO WŁ (demarkacja z PO IiŚ) dofinansowanie uzyskują projekty dotyczące odnawialnych źródeł energii w zakresie:

- budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej – maksymalna wartość projektu wynosi - 20 mln PLN,
- inwestycji wykorzystujących nowoczesne technologie oraz know how w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii - maksymalna wartość projektu wynosi 20 mln PLN,
- wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu - maksymalna wartość projektu wynosi 10 mln PLN,
- budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych - maksymalna wartość projektu wynosi - 10 mln PLN,
- inwestycji związanych z produkcją biopaliw nie będących produktami rolnymi - maksymalna wartość projektu wynosi 20 mln PLN

W ramach PROW w zakresie wytwarzania lub dystrybucji energii ze źródeł odnawialnych maksymalna wysokość pomocy na realizację projektów w jednej gminie, w okresie realizacji Programu nie może przekroczyć 3 mln PLN.

W ramach RPO WŁ (na obszarach objętych PROW - opisane w pkt 13) w zakresie odnawialnych źródeł energii wsparcie uzyskują projekty:

- o wartości minimum 3 mln PLN,
- o wartości poniżej 3 mln PLN – tylko w przypadku gdy gmina nie może już korzystać ze wsparcia z PROW (np. gdy z PROW otrzymała wsparcie na 2,5 mln PLN, a kolejny projekt ma wartość przekraczającą pozostałą kwotę możliwą do wykorzystania w PROW),

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego

www.lodzkie.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA MAZOWIECKIEGO

Priorytet II. Środowisko, zapobieganie zagrożeniom,

Działanie 4.3 Ochrona powietrza, energetyka

Cel i uzasadnienie działania:

Celami działania są: poprawa jakości powietrza, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii. Potrzeba realizacji działania wynika z konieczności ograniczenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz zwiększenia udziału OZE (odnawialnych źródeł energii) w produkcji energii. Wspierane będą przedsięwzięcia realizujące powyższe cele, które przyczynią się do poprawy jakości środowiska poprzez poprawę stanu atmosfery.

Typ beneficjentów

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
2. jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną,
3. administracja rządowa,
4. jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną nie wymienione wyżej,
5. szkoły wyższe,
6. przedsiębiorcy,
7. spółdzielnie i wspólnoty mieszkaniowe,
8. jednostki naukowe,
9. zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia.

Przykładowe rodzaje projektów

Energia odnawialna: wiatrowa, słoneczna, biomasa, hydroelektryczna, geotermiczna i inne, efektywność energetyczna, kogeneracja, opanowanie energii:

- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (energia wiatrowa, wodna, słoneczna, geotermalna, organiczna/biomasa, inna), w tym:
 - budowa jednostek wytwórczych energii elektrycznej wykorzystujących biomasę, biogaz, energii wiatru oraz wody w elektrowniach wodnych do 10 MW,
 - budowa jednostek wytwórczych ciepła przy wykorzystaniu biomasy i energii geotermalnej,
 - budowa jednostek wytwórczych energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu przy wykorzystaniu OZE,
 - budowa lub modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączanie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych,
 - inwestycje wykorzystujące nowoczesne
 - technologie oraz know-how w zakresie wykorzystania OZE,

- budowa małych i średnich jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu (kogeneracja),
- budowa, rozbudowa i modernizacja zbiorników retencyjnych i stopni wodnych umożliwiających wykorzystanie rzek (hydroenergetyka).

Elektryczność:

- budowa, rozbudowa i modernizacja lokalnej i regionalnej infrastruktury przesyłu i dystrybucji energii elektrycznej.

Efektywność energetyczna, kogeneracja, opanowanie energii, jakość powietrza:

- budowa, rozbudowa i modernizacja systemów ciepłowniczych na efektywne energetycznie poprzez stosowanie energooszczędnej technologii i rozwiązań, w tym:
 - budowa lub modernizacja istniejących systemów wytwarzania energii cieplnej,
 - modernizacja lub budowa nowych węzłów ciepłych,
 - budowa elektronicznych systemów nadzoru i sterowania systemami ciepłowniczymi, przyczyniających się do wzrostu bezpieczeństwa energetycznego oraz efektywnego ekonomicznie i ekologicznie rozdziału energii,
- termomodernizacja budynków użyteczności publicznej wraz z wymianą wyposażenia tych obiektów na energooszczędne:
 - ocieplenie obiektu,
 - wymiana okien oraz drzwi zewnętrznych,
 - modernizacja systemów grzewczych, systemów wentylacji i klimatyzacji
- instalacja kotłów kondensacyjnych.

Wielkość alokacji 146 750 000 euro

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowalnych

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Mazowieckiego

www.mazovia.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA OPOLSKIEGO

Priorytet 4. Ochrona środowiska,

Działanie 4.3 Ochrona powietrza, odnawialne źródła energii

Cel i uzasadnienie działania:

W ramach działania 4.3 wsparcie uzyskają projekty prowadzące do **zwiększenia efektywności energetycznej**. Preferowane będą projekty o dużej efektywności energetycznej, które prowadzą do uzyskania większej oszczędności energii. Realizowane projekty mają przyczynić się do ograniczenia emisji pyłów i gazów do atmosfery, co w efekcie doprowadzi do poprawy jakości powietrza w regionie. Dofinansowanie uzyskają projekty prowadzące do uzyskania energooszczędności obiektów użyteczności publicznej poprzez m.in. wymianę okien, drzwi zewnętrznych, ocieplenie budynku, modernizację systemu grzewczego, wentylacji, klimatyzacji, wymianę źródeł ciepła, a także budowę lub modernizację sieci ciepłowniczych. Energia pozyskiwana ze źródeł energii odnawialnej ma stanowić istotny udział w bilansie energetycznym województwa opolskiego. W związku z tym wspierane będą zadania, które skutkować mają zwiększeniem wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Typ beneficjentów

1. Jednostki samorządu terytorialnego lub jednostki organizacyjne wykonujące zadania jednostek samorządu terytorialnego.
2. Związki, porozumienia i stowarzyszenia jednostek samorządu terytorialnego.
3. Podmioty (w tym spółki prawa handlowego), wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada województwo opolskie, powiat, gmina, miasto, związek międzygminny lub Skarb Państwa.
4. Podmioty wybrane w trybie przepisów Ustawy Prawo Zamówień Publicznych, wykonujące usługi publiczne w obszarze objętym wsparciem w ramach działania na podstawie odrębnej, obowiązującej umowy, zawartej z jednostką samorządu terytorialnego (również na zasadach partnerstwa publiczno-prywatnego).
5. Organy administracji rządowej działającej na terenie woj. opolskiego.
6. Pozostałe podmioty zaliczane do sektora finansów publicznych.

Przykładowe rodzaje projektów

1. W zakresie instalacji służących do wytwarzania, przetwarzania, magazynowania oraz przesyłu energii ze źródeł odnawialnych:
 - budowa, przebudowa obiektów budowlanych;
 - zakup lub modernizacja urządzeń.

2. Zakup lub modernizacja instalacji (urządzeń), w tym systemów ciepłowniczych, roboty budowlane mające na celu ograniczenie energochłonności, ograniczenie emisji pyłów i gazów (w tym „niskiej emisji”) w obiektach publicznych.

Wielkość alokacji 20 100 932,38 euro

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowalnych

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego

www.umwo.opole.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA PODLASKIEGO

Priorytet V. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Działanie 5.1. Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska

Działanie 5.2. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska

W ramach Osi priorytetowej wspierane będą przedsięwzięcia przyczyniające się do utrzymania istniejącego stanu środowiska oraz przeciwdziałania negatywnym skutkom rozwoju gospodarczego, polegające na:

- poprawie jakości powietrza poprzez zmniejszenie ilości zanieczyszczeń,
- poprawie jakości wód powierzchniowych i podziemnych,
- minimalizowaniu ilości wytwarzanych odpadów oraz wprowadzaniu systemu ich odzyskiwania i unieszkodliwiania,
- wzroście wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii,

Typ beneficjentów

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki,
2. Porozumienia i stowarzyszenia.
3. Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną.
4. Podmioty świadczące usługi z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej w ramach realizacji obowiązków własnych gmin.
5. Podmioty wykonujące usługi publiczne, w których większość udziałów lub akcji posiada gmina, powiat lub województwo.
6. Podmioty wykonujące usługi publiczne na podstawie umowy zawartej z jst na świadczenie usług z zakresu ochrony środowiska.
7. Spółki prawa handlowego nie działające w celu osiągnięcia zysku lub przeznaczające zyski na cele statutowe, w których większość udziałów lub akcji posiadają jst lub ich związki,
8. porozumienia, stowarzyszenia.
9. Spółki wodne.
10. Administracja rządowa szczebla terytorialnego.
11. Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
12. Straż Pożarna.
13. PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.
14. Parki narodowe i krajobrazowe, nadleśnictwa.
15. Podmioty sprawujące nadzór lub zarządzające ochroną obszarów chronionych.
16. Jednostki sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej).
17. Organizacje pozarządowe nie działające w celu osiągnięcia zysku, w tym fundacje, stowarzyszenia, kościoły.

18. Jednostki i instytucje naukowe.
19. Placówki kultury, szkoły wyższe, podmioty tworzące system oświaty w myśl ustawy o systemie oświaty, domy pomocy społecznej, zakłady opieki zdrowotnej świadczące usługi medyczne w publicznym systemie ochrony zdrowia.
20. Podmioty działające na podstawie Ustawy o partnerstwie publiczno-prywatnym z dnia 28 lipca 2005r. (Dz.U. nr 169, poz. 1420).
21. Porozumienia podmiotów

Przykładowe rodzaje projektów

1. Budowa, przebudowa infrastruktury i zakup urządzeń do produkcji, przetwarzania, magazynowania i przesyłu energii ze źródeł odnawialnych (energia wiatrowa, wodna, kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, energia uzyskiwana z wykorzystania biomasy i inne).
2. Zakup nowoczesnych technologii oraz know how w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
3. Budowa, zwiększenie mocy jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła ze źródeł odnawialnych.
4. Budowa sieci energetycznej dla celów dystrybucji uzyskanej energii ze źródeł odnawialnych do istniejącej sieci energetycznej.

Wielkość alokacji 20 100 932,38 EUR

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowalnych

Działanie 5.1. Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska:

Projekty dotyczące energii odnawialnej od 3 mln zł do 20 mln zł kosztów kwalifikowalnych, w tym:

- w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu do 10 mln zł kosztów kwalifikowalnych,
- w zakresie budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych do 10 mln zł kosztów kwalifikowalnych.

Działanie 5.2. Rozwój lokalnej infrastruktury ochrony środowiska:

Projekty z zakresu energii odnawialnej o wartości od 1 mln zł do 3 mln zł kosztów kwalifikowalnych. Natomiast projekty na obszarach objętych PROW o wartości od 1 mln zł do 3 mln zł kosztów kwalifikowalnych tylko w przypadku gdy beneficjent nie może już korzystać ze wsparcia PROW (np. gdy z PROW otrzymał wsparcie na projekt w 85% wyczerpujący maksymalny próg dofinansowania z PROW, a kolejne przedsięwzięcie ma wartość przekraczającą pozostałą kwotę możliwą do wykorzystania z PROW).

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Podlaskiego

www.umwp-podlasie.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

Priorytet 5. Środowisko i energetyka przyjazna środowisku

Działanie 5.4. Rozwój energetyki opartej na źródłach odnawialnych

Wsparcie będzie koncentrowało się na tworzeniu warunków dla upowszechniania produkcji i wykorzystania tzw. zielonej energii. Realizowane projekty powinny przyczynić się do zwiększenia udziału energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej i ciepła i realizacji zobowiązań wynikających z Traktatu Akcesyjnego Polski do Unii Europejskiej w zakresie udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych. Realizowane będą przedsięwzięcia ukierunkowane na wykorzystanie źródeł odnawialnych (wiatr, biomasa, energia słoneczna, geotermalna, energia wody płynącej) do produkcji energii elektrycznej i/lub ciepła. Projekty powinny koncentrować się na budowie nowej oraz rozbudowie lub przebudowie istniejącej infrastruktury oraz zakupie urządzeń niezbędnych do produkcji energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych. W ramach tego typu przedsięwzięć możliwa będzie również budowa lub rozbudowa infrastruktury przyłączeniowej niezbędnej do odbioru i przesyłu energii. Realizowane przedsięwzięcia pozwolą na pełniejsze wykorzystanie lokalnych zasobów energii odnawialnej i zwiększenia sprawności ich wykorzystania oraz przyczynią się do poprawy jakości powietrza w skali lokalnej.

Typ beneficjentów

1. Jst, ich związki i stowarzyszenia;
2. Jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną;
3. Podmioty wykonujące zadania JST/związku komunalnego;
4. Organizacje pozarządowe;
5. Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
6. Jednostki sektora finansów publicznych, posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej);
7. Podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Przykładowe rodzaje projektów

1. budowa, rozbudowa lub przebudowa⁸⁰ infrastruktury oraz zakup urządzeń służących do produkcji energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych, w tym m.in.:
 - budowa jednostek wytwarzania energii wykorzystujących wiatr;
 - budowa źródeł ciepła opalanych biomasą, biogazem lub biopaliwami;
 - budowa instalacji solarnych;
 - budowa geotermalnych źródeł ciepła;
 - budowa jednostek wytwórczych energii elektrycznej wykorzystujących energię wody w małych elektrowniach wodnych o mocy do 10 MW;

-
2. budowa źródeł wytwarzających energię elektryczną w skojarzeniu z ciepłem przy wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii;
 3. budowa lub przebudowa⁸¹ infrastruktury przyłączeniowej niezbędnej do odbioru i przesyłu energii elektrycznej lub ciepła ze źródeł odnawialnych;

Wielkość alokacji 16 521 228 EUR

Wysokość dofinansowania 75 % wydatków kwalifikowalnych

Minimalna wartość projektu wynosi 1 000 000 PLN

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

www.woj-pomorskie.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

Priorytet 5 Środowisko

Działanie 5.3 Czyste powietrze i odnawialne źródła energii

Uzasadnieniem działania jest konieczność eliminacji lub ograniczenia ilości substancji zanieczyszczających wprowadzanych do powietrza. Istniejąca monokultura węglowa w produkcji energii powinna być zastępowana rozwiązaniami charakteryzującymi się mniejszą emisją zanieczyszczeń do atmosfery, a w szczególności rozwiązaniami opartymi o wykorzystanie odnawialnych źródeł energii. Wsparcie uzyskują inicjatywy eliminujące lub ograniczające ilość wprowadzanych do powietrza substancji zanieczyszczających, a także projekty zwiększające udział alternatywnych źródeł energii, zapobiegające powstawaniu zanieczyszczeń powietrza. Wsparciu nie podlegają projekty związane z budową systemów wykorzystujących energię wiatrową.

Typ beneficjentów:

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia.
2. Podmioty, w których większość udziałów lub akcji posiadają jednostki samorządu terytorialnego lub ich związki i stowarzyszenia.
3. Podmioty działające na zlecenie jednostek samorządu terytorialnego, wybrane zgodnie z prawem zamówień publicznych.
4. Jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej).
5. Porozumienia podmiotów wymienionych w pkt 1-4 reprezentowane przez lidera.
6. Podmioty działające w oparciu o umowę/porozumienie zgodne z zapisami ustawy o partnerstwie publiczno – prywatnym.

Typy projektów:

1. Budowa (w tym rozbudowa, odbudowa), przebudowa i remont elementów systemów ciepłowniczych (z likwidacją systemów indywidualnych), a także wyposażenie systemów ciepłowniczych w instalacje ograniczające emisje zanieczyszczeń pyłowych i gazowych do powietrza.
2. Przekształcenie istniejących systemów ogrzewania obiektów użyteczności publicznej w systemy bardziej przyjazne dla środowiska, w szczególności ograniczenie „niskiej emisji”⁸⁰.
3. Budowa infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – energia słoneczna.
4. Budowa infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – energia z biomasy.

-
5. Budowa infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych – pozostałe (np. energetyka geotermalna, biogaz, energetyka wodna).

Wielkość alokacji 57 273 735 EUR

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowalnych

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego

www.silesia-region.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ŚWIĘTOKRZYSKIEGO

Priorytet 4 Rozwój infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej

Działanie 4.1. Rozwój regionalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej

Działanie 4.2. Rozwój systemów lokalnej infrastruktury ochrony środowiska i energetycznej

Typ beneficjentów

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia;
2. Jednostki organizacyjne JST posiadające osobowość prawną;
3. Podmioty wykonujące zadania JST/związku komunalnego;
4. Organizacje pozarządowe;
5. Kościoły i związki wyznaniowe oraz osoby prawne kościołów i związków wyznaniowych;
6. Jednostki sektora finansów publicznych, posiadające osobowość prawną (nie wymienione wyżej);
7. Podmioty działające w oparciu o umowę o partnerstwie publiczno-prywatnym.

Typy projektów:

1. Budowa, przebudowa infrastruktury i zakup urządzeń do produkcji, przetwarzania, magazynowania i przesyłu energii ze źródeł odnawialnych (energia wiatrowa, wodna, kolektory słoneczne, ogniwa fotowoltaiczne, energia uzyskiwana z wykorzystania biomasy i inne).
2. Zakup nowoczesnych technologii oraz know-how w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.
3. Budowa, zwiększenie mocy jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła ze źródeł odnawialnych.
4. Budowa sieci energetycznej dla celów dystrybucji uzyskanej energii ze źródeł odnawialnych do istniejącej sieci energetycznej.

Wielkość alokacji 42 694 545 EURO

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowalnych

Projekty dotyczące wytworzenia i wykorzystania w systemach energetycznych i ciepłowniczych odnawialnych źródeł energii oraz wykorzystania w systemach energetycznych i ciepłowniczych energii odpadowej – wartość kosztów kwalifikowanych projektu 3 – 20 mln PLN, w tym:

- budowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury służącej do produkcji i przesyłu energii odnawialnej, inwestycje wykorzystujące nowoczesne technologie oraz know-how w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii – maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu 20 mln PLN,
- maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu dla inwestycji w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu – 10 mln PLN,
- maksymalna wartość kosztów kwalifikowanych projektu dla inwestycji w zakresie budowy lub rozbudowy małych elektrowni wodnych – 4 mln PLN

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Świętokrzyskiego

www.sejmik.kielce.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WARMINSKO - MAZURSKIEGO

Priorytet V. Środowisko przyrodnicze

Działanie 6.2.1 Wykorzystanie odnawialnych źródeł energii

Celem poddziałania jest wzrost produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych. Uzasadnienie realizacji poddziałania: Realizacja poddziałania pozwoli na zwiększenie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym Regionu i kraju. Wpłyne to na ograniczenie emisji szkodliwych gazów i pyłów do atmosfery. Powyższe założenia realizowane będą poprzez wykorzystanie energii słonecznej oraz pochodzącej z biogazu, biomasy i źródeł geotermalnych.

Typ beneficjentów

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
2. jednostki organizacyjne JST,
3. administracja rządowa,
4. organizacje pozarządowe,
5. szkoły wyższe,
6. jednostki naukowe,
7. przedsiębiorcy,
8. PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.

Przykładowe rodzaje projektów

- inwestycje w infrastrukturę wytwarzania, magazynowania i przesyłu energii odnawialnej, np.:
 - budowa lub modernizacja jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepła w skojarzeniu, zgodnie z wymogami dla wysokosprawnej kogeneracji określonymi w dyrektywie 2004/8/WE z wykorzystaniem biomasy;
 - zakup urządzeń i linii technologicznych do przetwarzania biomasy, jako element kompleksowego projektu;
 - kompleksowa modernizacja systemów grzewczych dla obiektów użyteczności publicznej z zastosowaniem OZE, obejmująca źródło-przesył-odbiór.
- budowa i modernizacja sieci elektroenergetycznych umożliwiających przyłączenie jednostek wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych
- inwestycje wykorzystujące nowoczesne technologie oraz know how w zakresie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Wielkość alokacji 37 009 124 EUR

Wysokość dofinansowania 50 % wydatków kwalifikowalnych

Maksymalna wartość projektu do 20 mln PLN. Maksymalna wartość projektu dla inwestycji w zakresie wytwarzania energii elektrycznej z biomasy lub biogazu – 10 mln PLN.

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Warmińsko-Mazurskiego

www.wm.24.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Priorytet III Środowisko przyrodnicze

Działanie 3.7 Zwiększenie wykorzystania odnawialnych zasobów energii

Proces poprawy stanu środowiska naturalnego w Wielkopolsce wymaga nie tylko utrzymania dotychczasowych działań, ale również ich zintensyfikowania. Wsparcie skupiać się będzie na tworzeniu infrastruktury służącej wykorzystaniu energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. Działanie realizowane będzie poprzez wykorzystanie naturalnych źródeł energii pochodzących z siły wiatru, wody, słońca czy źródeł geotermalnych. Ponadto zakłada wykorzystanie energii pochodzącej z biopaliw, biogazu oraz biomasy, do produkcji energii elektrycznej lub ciepła. Projekty powinny być ukierunkowane na budowę infrastruktury służącej produkcji energii odnawialnej oraz jej dystrybucji oraz projekty stosujące odnawialne źródła energii jako uzupełnienie rozwiązań konwencjonalnych,

Typ beneficjentów

1. jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia,
2. jednostki organizacyjne JST,
3. administracja rządowa,
4. organizacje pozarządowe,
5. szkoły wyższe,
6. jednostki naukowe,
7. przedsiębiorcy,
8. PGL Lasy Państwowe i jego jednostki organizacyjne.

Typy projektów

Budowa i rozbudowa:

1. elektrowni wiatrowej z instalacją do przesyłu energii,
2. kolektorów słonecznych i ogniw fotowoltaicznych z instalacją do przesyłu energii,
3. urządzeń grzewczych opalanych biomasą z instalacją do przesyłu energii,
4. elektrowni wodnych o mocy do 10 MW z instalacją do przesyłu energii,
5. urządzeń grzewczych zasilanych energią geotermiczną z instalacją do przesyłu energii,
6. urządzeń do produkcji energii i instalacji do przesyłu energii w oparciu o inne typy odnawialnych źródeł energii,
7. urządzeń i instalacji do produkcji i przesyłu energii elektrycznej i ciepłej w skojarzeniu (kogeneracja)

Wielkość alokacji 18,84 mln EUR

Wysokość dofinansowania 85 % wydatków kwalifikowalnych

Minimalna wartość projektu: do 20 mln PLN kosztów kwalifikowanych z wyjątkiem:

- elektrowni wodnych z instalacją do przesyłu energii,
- urządzeń grzewczych opalanych biomasą lub biogazem z instalacją do przesyłu energii ,
- urządzeń i instalacji do produkcji i przesyłu energii elektrycznej i ciepłej w skojarzeniu (kogeneracja) do 10 mln PLN kosztów kwalifikowanych

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego

www.wielkopolska.mw.gov.pl

REGIONALNY PROGRAM OPERACYJNY WOJEWÓDZTWA ZACHODNIOPOMORSKIEGO

Priorytet 2. Infrastruktura ochrony środowiska

Działanie 4. Energia odnawialna i zarządzanie energią

Poddziałanie 4.1.1. Energia odnawialna: wiatrowa

Poddziałanie 4.1.2. Energia odnawialna: słoneczna

Poddziałanie 4.1.3. Energia odnawialna: biomasa

Poddziałanie 4.1.4. Energia odnawialna: hydroelektryczna, geotermiczna i pozostałe

Poddziałanie 4.1.5. Efektywność energetyczna, kogeneracja i zarządzanie energią

Cel i uzasadnienie działania:

Celem poddziałania jest zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii, w szczególności energii elektrycznej z energii wiatrowej.

Uzasadnienie: Z uwagi na wzrost zanieczyszczenia środowiska oraz wzrost zapotrzebowania energii coraz ważniejszą rolę odgrywa wytwarzanie energii ze źródeł odnawialnych. Realizacja działania przyczyni się do zwiększenia wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych w regionie, redukcji emisji gazów cieplarnianych, zmniejszenia stopnia degradacji środowiska naturalnego oraz globalnie przyczyni się do realizacji polskich zobowiązań akcesyjnych w zakresie zwiększania udziału energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych. W ramach działania realizowane będą projekty dotyczące rozwoju infrastruktury służącej produkcji energii pochodzącej ze źródła alternatywnego źródła jakim jest, energia wiatrowa.

Typ beneficjentów

1. Jednostki samorządu terytorialnego, ich związki i stowarzyszenia.
2. Jednostki organizacyjne jst posiadające osobowość prawną.
3. Administracja rządowa.
4. Parki narodowe i krajobrazowe.
5. Zakłady opieki zdrowotnej działające w publicznym systemie ochrony zdrowia.
6. Jednostki naukowe.
7. Szkoły wyższe.
8. Organizacje pozarządowe.

Przykładowe rodzaje projektów

1. Budowa oraz modernizacja małych elektrowni wodnych,
2. Wykorzystanie energii geotermalnej na potrzeby ciepłownictwa,
3. Pozyskiwanie energii słonecznej zwłaszcza dla budynków użyteczności publicznej (szkoły, szpitale, ośrodki zdrowia, itp.),
4. Budowa elektrowni wiatrowych,
5. Budowa i montaż instalacji i urządzeń do wykorzystywania biomasy,
6. Budowa instalacji odzyskujących biogaz ze składowisk odpadów i oczyszczalni ścieków.

Wysokość dofinansowania 50 % wydatków kwalifikowalnych

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego

www.um-zachodniopomorskie.pl

CASE STUDIES

MODERNIZACJA MIEJSKIEGO SYSTEMU CIEPŁOWNICZEGO W OPARCIU O BIOMASĘ

BORNE SULINOWO

*województwo
zachodniopomorskie*

MIEJSCOWOŚĆ

Gmina Borne Sulinowo znajduje się w centralnej części Pojezierza Drawskiego, na terenie powiatu szczecineckiego, w południowo-wschodniej części województwa zachodniopomorskiego. Miasto wtopione jest w kompleks leśny, rozciągnięte przy południowym brzegu jeziora Pile.

Bardzo zróżnicowaną rzeźbę terenu na obszarze gminy zawdzięczamy długotrwałemu działaniu przed ok. 25 tys. lat lądolodów skandynawskich i mas spływających z nich wód. Gęsta i urozmaicona sieć strug i rzeczek różnej wielkości, obfitość jezior rozrzuconych wśród zalesionych wzgórz dodają malowniczości tym terenom. W północnej części gminy występują najwyższe wzniesienia, w tym Łęcka Góra (214 m n.p.m.). Środkową część gminy przecina główny ciąg jezior Pojezierza Drawskiego. Na terenie gminy znajduje się 57 jezior, z których największym jest jezioro Pile o pow. 1000 ha, długości 8,5 km i głębokości do 44 m.

Gmina posiada duże możliwości rozwoju turystyki. Urozmaicony krajobraz sprzyja rozwojowi różnych jej form. Występują tutaj dobre warunki do turystyki pobytowej i kwalifikowanej, w tym turystyki pieszej, rowerowej, kajakowej i konnej. Atrakcyjności dodaje też specyficzna historia miasta i gminy. Przylegający do miasta rozległy obszar poligonu z jedynymi w swoim rodzaju budowlami, czy pozostałościami umocnień Wału Pomorskiego stanowią podstawę do coraz popularniejszej turystyki militarnej.

TŁO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Głównym kierunkiem rozwoju Miasta i Gminy Borne Sulinowo jest turystyka, a misją dla miasta jest uzyskanie statusu uzdrowiska, dlatego też jednym z podstawowych celów rozwoju miasta jest ochrona środowiska naturalnego, a także poprawa jego zarządzania.

Poszukiwanie nowych ekologicznych źródeł energii oraz postęp w technologii spalania drewna stwarza nam możliwości budowy nowoczesnych w pełni zautomatyzowanych kotłowni opalanych zrębkami drzewnymi lub innym rozdrobnionym paliwem drzewnym. Szukając alternatywnego, tańszego i bardziej przyjaznego środowisku źródła ogrzewania niż to dotychczasowe Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie w październiku 2005 r. wydał

ogłoszenie o przetargu nieograniczonym na zadanie inwestycyjne pod nazwą „Modernizacja miejskiego systemu ciepłowniczego w oparciu o biomasę w Bornem Sulinowie”. Na ten projekt Gmina otrzymała dofinansowanie w wysokości ponad 8 milionów złotych ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach ZPORR – projekt nr Z/2.32/I/1.2/594/05 (po zakończeniu procedury przetargowej wartość projektu jak i dofinansowania uległa zmniejszeniu, ostatecznie dofinansowanie wyniosło nieco ponad 7,3 mln zł).

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA

Właścicielem miejskiego systemu ciepłowniczego na terenie miasta jest Gmina Borne Sulinowo. Użytkownikiem jest Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych Spółka z o.o. w Bornem Sulinowie, które od 30 stycznia 2002 r. posiada koncesję na przesyłanie i dystrybucję ciepła na terenie miasta Borne Sulinowo.

System ciepłowniczy miasta Borne Sulinowo oparty był na dwóch źródłach produkujących energię cieplną tj. kotłownia wodna przy ul Orła Białego o wydajności $Q = 7,44$ MW opalana miałem z węgla kamiennego oraz kotłownia wodna przy ul. J. Brzechwy 10 o wydajności $Q = 6,6$ MW. Ogółem zainstalowana moc kotłowni eksploatowanej przez PUK wynosiła $Q = 14,04$ MW.

Zapotrzebowanie na energię cieplną wynosi $Q = 7,1$ MW (c.o.+c.w.u.), docelowo potrzeby wynoszą $Q = 13,5$ MW.

Kotłownia wodna przy ul. J. Brzechwy 10 opalana jest olejem opałowym. Wyposażenie kotłowni to 2 kotły firmy Viessmann o łącznej wydajności $Q = 6,6$ MW z palnikami olejowo-gazowymi firmy Weishaupt z automatyką niezbędną do pracy jako

uzupełniające źródła ciepła, zabezpieczające potrzeby cieplne odbiorców przy maksymalnym wykorzystaniu kotłowni miałowej.

Sprawność oraz poziom techniczny tych dwóch kotłowni był skrajnie różny. Stan techniczny (brak opomiarowania produkcji ciepła oraz zużycia paliwa) i uciążliwość eksploatacji kotłowni miałowej przy nowych wyzwaniach związanych z ochroną środowiska sprawiają, że kotłownia ta była obiektem bez perspektyw inwestycyjnych.

System ciepłowniczy po modernizacji:

Zmodernizowana kotłownia przy ul. Brzechwy 10 to istniejące dwa kotły firmy Viessmann z palnikami olejowo-gazowymi o wydajności łącznej $Q = 6,6$ MW ($2 \times 3,3$ MW) oraz trzy kotły opalane biomasą (zrębkami drzewnymi) o wydajności $Q = 6,0$ MW (3×2 MW). Ogółem wydajność kotłowni wynosi $Q = 12,3$ MW.

Koncentracja produkcji w jednym obiekcie oraz modernizacja sieci ciepłowniczej oraz zastosowanie automatyki w całym systemie stworzyła możliwość ekonomicznej produkcji energii cieplnej na potrzeby energetyczne miasta Borne Sulinowo.

Kotłownia miałowa została odłączona od sieci ciepłowniczej, dzięki czemu zlikwidowane zostało uciążliwe dla środowiska naturalnego źródło ciepła.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Całkowita wartość projektu wyniosła **10 101 232,05 PLN**.

Wartość dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (75% wydatków kwalifikowalnych) wyniosła **7 316 172,01 PLN**.

OCENA I PERSPEKTYWY ROZWOJU

W wyniku przeprowadzonej inwestycji zostaną spełnione wymagania stawiane przez międzynarodowe przepisy ochrony środowiska w zakresie ograniczenia emisji zanieczyszczeń.

Modernizacja systemu skutkuje niskimi kosztami eksploatacji generując możliwość znacznego obniżenia ceny ciepła dla odbiorców w porównaniu z sytuacją obecną. W dalszej perspektywie zwiększy się atrakcyjność regionu jako miejsca zamieszkania i pracy. Poprzez produkcję biomasy istnieje potencjalna możliwość uaktywnienia regionu, stworzenie nowych miejsc pracy przy pozyskiwaniu paliwa oraz powstanie nowych podmiotów nastawionych na produkcję zrębków.

Istotnym elementem jest fakt, iż na

terenie gminy są konkretne możliwości pozyskania paliwa czyli zrębków i to zarówno z upraw plantacji wierzby już istniejących, jak i z deklaracji rolników i firm lokalnych o planowanym zakładaniu plantacji, co stanowi wielką szansę dla rolnictwa. Urząd Miasta i Gminy wyraził tym samym wolę przystąpienia do negocjacji z Firmą „ENECO” Sp. z o.o. z siedzibą w Dąbiu na dostawę biomasy, a dokładniej zrębek wierzby energetycznej dla potrzeb spalania w kotłowni miejskiej w Bornem Sulinowie. Również lokalne nadleśnictwa zobowiązały się dostarczać materiał na zrębki dla potrzeb kotłowni.

Inwestycja przyczyni się do polepszenia standardu życia mieszkańców, poprawy dostępu mieszkańców do infrastruktury technicznej decydującej o możliwościach rozwojowych regionu oraz do zwiększenia możliwości inwestycyjnych, w szczególności w zakresie turystyki i środowiskowo w zakresie przyjaznego sektora przemysłu.

KONTAKT

Urząd Miasta i Gminy w Bornem Sulinowie

Al. Niepodległości 6

78-449 Borne Sulinowo

tel. (94) 37 34 120

fax (94) 37 34 133

www.bornesulinowo.pl

e-mail: bornesulinowo@bornesulinowo.pl

TERMOIZOLACJA BUDYNKÓW W SPECJALISTYCZNYM PSYCHIATRYCZNYM ZOZ W ŁODZI

ŁÓDŹ
województwo
łódzkie

Termomodernizacja obejmuje najczęściej równocześnie zmiany w strukturze budowlanej, w systemach ogrzewania i wentylacji, a także w instalacjach ciepłej wody użytkowej. Zadaniem termomodernizacji jest nie tylko zmniejszenie strat ciepła oraz kosztów ogrzewania, ale również poprawa warunków użytkowania pomieszczeń w budynku. Przy dobrym rozpoznaniu i wyborze metody postępowania można wprowadzić niezbędne zmiany w taki sposób, że związane z tym koszty będą pokrywane z uzyskanych oszczędności.

MIASTO

Łódź - miasto wojewódzkie w środkowej Polsce, położone na Wysoczyźnie Łódzkiej, na dziale wodnym I rzędu Wisły i Odry. Przejściowa siedziba władz państwowych w 1945 roku. Siedziba władz województwa łódzkiego. Drugie pod względem liczby ludności miasto w Polsce (765 tys. mieszkańców) i czwarte pod względem powierzchni (294,4 km²). Największe polskie miasto położone w całości po zachodniej stronie Wisły. Ważny ośrodek akademicki, a także kulturalny. Sześć kilometrów od centrum Łodzi znajduje się Międzynarodowy Port Lotniczy Łódź im. Władysława Reymonta.

TŁO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Szpital powstał w 1902 roku z inicjatywy dra med. Karola Jonschera. Był placówką prywatną o charakterze publicznym i w ówczesnym czasie jednym z najważniejszych ośrodków myśli psychiatrycznej w Polsce.

Stan techniczny pawilonów pod względem izolacyjności cieplnej i termicznej był niezadowolający, nie spełniał aktualnych wymagań w sprawie warunków technicznych, jakim powinny odpowiadać budynki i ich usytuowanie. Celowe było wykonanie term o renowacji obiektów w zakresie docieplenia ścian zewnętrznych, stropu ostatniej kondygnacji lub stropodachu oraz wymiana stolarki okiennej i drzwi zewnętrznych do budynków.

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA

W związku z tym celem projektu „Termoizolacja budynków (pawilonów szpitalnych) w Specjalistycznym Psychiatrycznym Zespole Opieki Zdrowotnej w Łodzi” było uzyskanie oszczędności w kosztach energii cieplnej dzięki racjonalnej gospodarce energetycznej, poprawienie jakości środowiska poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do atmosfery oraz podniesienie standardu pomieszczeń szpitalnych a tym samym poprawienie warunków pracy personelu, w jakich przebywają pacjenci i pracuje personel.

W ramach termomodernizacji wykonano wymianę stolarki okiennej na energooszczędną, o współczynniku przenikania ciepła dla szyb $U=1,1 \text{ W/m}^2\text{K}$ oraz drzwi zewnętrznych na nowe energooszczędne o współczynniku przenikania ciepła $U=2,0 \text{ W/m}^2\text{K}$ (w pawilonach 2, 3, 4, 5, 6, 7, 10 - wysoki i niski parter). Ponadto wykonano ocieplenie ścian zewnętrznych metodą lekką-mokrą styropianem o grubości 12 cm

(w pawilonach 8, 9, 10,11) oraz ocieplenie stropu ostatniej kondygnacji wełną mineralną grubości 15 cm a stropodachów płytami styropianowymi grubości 16 cm wraz z wykonaniem nowego pokrycia papą termozgrzewalną (w pawilonach 2, 3, 4, 5, 6, 7).

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Projekt realizowany był w ramach pierwszego naboru do ZPORR - Poddziałanie 1.3.2 Ochrona Zdrowia.

Całkowity koszt projektu wyniósł 2 065 690,00 PLN.

1 549 267,50 PLN (co stanowi 75%) pochodziło z dotacji z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego

360 000 PLN dofinansowanie z budżetu Samorządu Województwa

OCENA I PERSPEKTYWY ROZWOJU

Realizacja projektu przyczyniła się do poprawy jakości świadczonych specjalistycznych usług medycznych Specjalistycznego Psychiatrycznego Zespołu Opieki Zdrowotnej w Łodzi zgodnie ze Strategią Rozwoju Województwa w części dotyczącej służby zdrowia.

KONTAKT

Zdzisława Świerblewska

Specjalistyczny Psychiatryczny Zespół Opieki Zdrowotnej w Łodzi

Ul. Aleksandrowska 159 91-229 Łódź

tel. +48-42-6529639 fax +48-42-6528620

adres e-mail: 1000106@zoz.org.pl, info@spzoz.lodz.pl

Energia elektryczna i ciepło są podstawowymi nośnikami energii bezpośredniej. Ich wytwarzanie odbywa się na wiele sposobów, przy czym podstawowymi są tu procesy konwersji energii chemicznej paliw kopalnych i biopaliw. Jednym z najbardziej efektywnych sposobów zamiany energii chemicznej paliwa pierwotnego na ciepła i prądu jest tzw. produkcja skojarzona, zwana również kogeneracją. Stosowanie produkcji skojarzonej jest korzystne z punktu widzenia termodynamiki, ekologii i ekonomiki. Jest to technologia przyjazna dla środowiska naturalnego.

Elektrociepłownia Kielce S.A. w ramach swojej rozbudowy i modernizacji prowadzi prace zmierzające do uruchomienia zadania inwestycyjnego p.n. „ Budowa w EC Kielce S.A. źródła energii elektrycznej pracującego w skojarzeniu z wykorzystaniem biomasy”. Zaprojektowany blok energetyczny charakteryzować się będzie wysoką sprawnością przemiany energii chemicznej paliwa w ciepło i energię elektryczną, przekraczającą 80%.

MIASTO

KIELCE - stolica województwa świętokrzyskiego - liczy około 200 tysięcy mieszkańców. To jedno z najstarszych miast Polski, położone w Górach Świętokrzyskich. Położenie miasta przy ważnym szlaku komunikacyjnym prowadzącym z północy na południe Europy zdecydowało o jego gospodarczym i kulturalnym rozwoju.

Najważniejszymi zakładami produkcyjnymi zlokalizowanymi w Kielcach są: ZUCH i AP CHEMAR S.A., ISKRA S.A., POLMO SHL, EXBUD-SKANSKA, MPEC Kielce Sp. z o.o. i inne. Kielce to również duży ośrodek akademicki. Politechnika Świętokrzyska i

Akademia Świętokrzyska to tylko niektóre wyższe uczelnie działające w mieście. Kieleckie Centrum Kultury, Teatr Narodowy im. St. Żeromskiego czy Filharmonia Świętokrzyska to najważniejsze instytucje kultury w Kielcach.

Dzięki pięknemu położeniu, barwnej historii i licznym zabytkom architektury miasto jest atrakcyjne turystycznie przez cały rok.

Dane klimatyczne:

Średnia roczna temperatura: 7,3.°C

Średnia prędkość wiatru: 2,9 m/s

TŁO PROJEKTU

Elektrociepłownia Kielce S.A. samodzielną działalność rozpoczęła w 1998 roku, gdy w ramach procesu restrukturyzacji została wydzielona ze struktury Zakładów Energetycznych Okręgu Radomsko-Kieleckiego S.A. Na początku funkcjonowała jako spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, natomiast od 1 grudnia 1998 roku jako spółka akcyjna.

Firma jest największym dostawcą energii cieplnej i ciepłej wody użytkowej dla mieszkańców Kielc. Zaopatruje ponad 60% wszystkich odbiorców, w większości komunalnych. Obecnie głównym przedmiotem działalności Spółki jest produkcja energii cieplnej oraz jej przesył i dystrybucja.

Podstawowe urządzenia wytwórcze: jeden kocioł wodny typu WP-140 oraz 6 kotłów wodnych typu WR-25 o łącznej mocy zainstalowanej wynoszącej 314 MW_t. Wyprowadzenie mocy cieplnej odbywa się magistralami ciepłowniczymi do miejskiej sieci ciepłowniczej w ramach Miejskiego Systemu Ciepłowniczego miasta Kielce oraz do własnej sieci zasilającej system „Chemar”.

Prowadzone działania rozwojowe doprowadziły w roku 2005 do podjęcia decyzji o budowie w EC Kielce źródła energii elektrycznej pracującego w skojarzeniu z wykorzystaniem biomasy. Projektowany blok energetyczny składać się będzie z kotła węglowego OR50, kotła na biomasę OS20 oraz turbiny przeciwprężnej o mocy 10,5 MW_e – 30 MW_t i charakteryzować się będzie wysoką sprawnością przemiany energii chemicznej paliwa w ciepło i energię elektryczną, przekraczającą 80%.

Należy podkreślić również, że podjęte przez Elektrociepłownię Kielce S.A. działania modernizacyjne wpisują się w Strategię Rozwoju Województwa Świętokrzyskiego oraz Program Ochrony Środowiska dla Województwa Świętokrzyskiego. Projekt posiada pisemne rekomendacje Władz Miasta Kielce, Starostwa Powiatowego, Marszałka Województwa oraz Wojewody Świętokrzyskiego.

OPIS PROJEKTU

Podstawowym celem realizacji projektu jest modernizacja i dostosowanie procesów technologicznych EC Kielce do aktualnych tendencji związanych ze zwiększeniem wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii cieplnej w skojarzeniu, doprowadzenie do zmiany technologii produkcji ciepła na bardziej przyjazną środowisku, ograniczającą emisję gazów cieplarnianych.

Zamierzony proces rozbudowy zakładu przewiduje modernizację dotychczasowych instalacji wytwórczych poprzez zastąpienie dwóch kotłów WR25 blokiem kogeneracyjnym z kotłem węglowym OR50, kotłem na biomasę OS20 oraz turbiną przeciwprężną 10,5 MW_e.

Dodatkowo wybudowane zostaną nowe układy towarzyszące: odpylania spalin, podawania paliwa, wody ruchowej z pompami, kondensatu i wody zasilającej z pompami skroplin, uzdatniania wody, stacji ciepłowniczej z podgrzewaczem, odgazowania wody,

wyprowadzenia mocy elektrycznej, rozdzielnia elektryczna dla potrzeb własnych 6 kV oraz nadrzędny system nadzoru i sterowania nowego bloku.

Projektowany blok energetyczny wkomponowano w istniejący układ technologiczny ciepłowni, a jego wielkość dostosowano w sposób optymalny do zmiennej wielkości produkcji ciepła w okresie letnim i zimowym.

Przewidziany do realizacji energetyczny blok kogeneracyjny będzie wyposażony w nowoczesne wysokosprawne urządzenia renomowanych firm z branży energetycznej. Mniejszy kocioł będzie jednostką specjalnie zaprojektowaną do spalania biomasy w postaci zrębków drewna lub wierzby energetycznej. Cały blok charakteryzować się będzie wysoką sprawnością przemiany energii chemicznej paliwa w ciepło i energię elektryczną, przekraczającą 80%.

Podstawowymi urządzeniami projektowanego bloku będą:

- kocioł parowy OR-50 o wydajności 50 ton pary/h o parametrach: ciśnienie – 55 bar(a), temp. - 485°C. Kocioł opalany będzie miałem węglowym o wartości opałowej 23 MJ/kg, zawartości popiołu 20 % i zawartości siarki do 0,6 %;
- kocioł na biomasę OS20 o wydajności 20 ton pary/h o parametrach: ciśnienie – 55 bar(a), temp. - 485°C, Kocioł opalany będzie biopaliwem (zrębki z odpadów drzewnych lub wierzby energetycznej) o wartości opałowej 8-12 MJ/kg, zawartości popiołu 1-2 % i zawartości wilgoci 30-50 %;
- turbospół przeciwprężny o mocy 10,5 MWe zasilany parą o parametrach: $p = 5 \text{ MPa}$, $t = 480 \text{ °C}$, $Q = 50 \text{ t pary/h}$.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Projekt uzyskał dofinansowanie w formie dotacji ze środków Unii Europejskiej w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” oraz dofinansowanie z EkoFunduszu.

Szacunkowy koszt projektowanego przedsięwzięcia wynosi około 60 mln zł, w tym:

- dotacja SPO-WKP 20 260 500,00 zł
- dotacja z EkoFunduszu – 5 060 400,00 zł
- pożyczka preferencyjna udzielona przez konsorcjum: NFOSiGW oraz BOŚ S.A.– 20 000 000,00 zł,
- pozostała część zostanie sfinansowana ze środków własnych Spółki.

Zadanie będzie realizowane w systemie „pod klucz” przez Generalnego Wykonawcę, który zostanie wybrany w postępowaniu o zamówienie zgodnie z Ustawą Prawo Zamówień Publicznych.

OCENA I PERSPEKTYWY ROZWOJU

Projektowane i przyjęte do realizacji przedsięwzięcie ukierunkowane jest na dostosowanie EC Kielce do najlepszych dostępnych technik (Best Available Technic - BAT) i jest innowacyjne w skali naszego kraju.

Po zrealizowaniu inwestycji oddany zostanie do eksploatacji nowoczesny blok energetyczny o sprawności termicznej przekraczającej 80 %. Zastąpienie tradycyjnych kotłów wodnych – jednostek wysłużonych i technicznie przestarzałych przez nowe, nowoczesne jednostki wytwórcze, zwiększenie stopnia mechanizacji, automatyzacji i komputeryzacji procesu technologicznego w sposób oczywisty wpłynie na poprawę bezpieczeństwa i higieny pracy poprzez eliminację uciążliwych i niebezpiecznych czynności obsługowych.

Powstały w wyniku rozbudowy nowy blok kogeneracyjny będzie wykorzystywany do pokrywania podstawowych potrzeb cieplnych w sezonie grzewczym oraz całkowitych potrzeb cieplnych w okresie lata, a także będzie współpracował z istniejącymi jednostkami wytwórczymi EC w pokrywaniu potrzeb ponadpodstawowych i szczytowych. Wielkość i rozwiązania techniczne bloku zapewnią jego stabilną i sprawną pracę w okresie całego roku.

Realizowany projekt ma pozytywny wpływ na środowisko naturalne. Obawy przed widocznymi efektami ocieplenia klimatu mobilizują do coraz bardziej intensywnych poszukiwań ekonomicznie konkurencyjnych technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii. Pomimo że źródła te nie są zupełnie pozbawione wpływu na zanieczyszczenie środowiska, to są one zdecydowanie mniej szkodliwe od wykorzystywanych powszechnie konwencjonalnych paliw kopalnych. Projekt stanowi więc rozwiązanie efektywne ekologicznie. Jego realizacja poprawi stopień wykorzystania energii chemicznej paliw oraz zapewni zmniejszenie emisji do atmosfery szkodliwych substancji w przeliczeniu na jednostkę produkcji.

W nowym systemie produkcji spółka będzie potrzebować docelowo rocznie około 75 tysięcy ton biomasy. Biopaliwo planuje zakupić od plantatorów i rolników z okolic Kielc. Pierwsze kontrakty z plantatorami spółka podpisała już w ubiegłym roku. Działania promujące uprawę roślin energetycznych firma prowadzi razem ze Świętokrzyskim Centrum Innowacji i Transferu Technologii w ramach regionalnego konsorcjum działającego na rzecz rozwoju energetyki alternatywnej. W ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, do końca 2007 roku pięć tysięcy rolników zostanie przeszkolonych w zakresie technologii upraw i wykorzystania roślin energetycznych. W województwie świętokrzyskim na uprawy roślin energetycznych można wykorzystać kilkadziesiąt tysięcy hektarów gruntów. Uprawa roślin energetycznych i ich przetwórstwo wiąże się również z utworzeniem wielu miejsc pracy, co przyczyni się niewątpliwie do zmniejszenia bezrobocia w regionie.

Wprowadzenie gospodarki skojarzonej spowoduje z jednej strony zwiększenie przychodów z tytułu sprzedaży energii elektrycznej, a z drugiej zmniejszenie kosztów produkcji ciepła oraz zmniejszenie kosztów energii zużywanej na potrzeby własne. Wprowadzenie do eksploatacji nowoczesnych urządzeń o wyższej sprawności przemiany energii wpłynie również na znaczne oszczędności paliwa.

Reasumując, po zrealizowaniu modernizacji EC Kielce S.A. stanie się elektrociepłownią z nowoczesnym układem gospodarki skojarzonej, z dobrym technicznie i w pełni zautomatyzowanym systemem produkcji ciepła, dostawcą ciepła oferującym dobry jakościowo produkt i zyskującym zadowolenie odbiorców, a także zakładem zapewniającym odbiorcom długoletnie dostawy ciepła i energii elektrycznej.

KONTAKT

Robert Kierzkowski

Kierownik Wydziału Handlu i Marketingu

Elektrociepłownia Kielce SA

25-668 Kielce, ul. Hubalczyków 30

Tel/fax: 041 368 40-41 do 54, 041) 368 33 80

e-mail: r.kierzkowski@eckielce.com.pl

BAZA DANYCH ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII WOJEWÓDZTWA PODKARPACKIEGO

RZESZÓW

*województwo
podkarpackie*

Projekt „Baza danych odnawialnych źródeł energii województwa podkarpackiego” ma na celu opracowanie i utworzenie elektronicznej bazy danych, która będzie zawierać specjalistyczne i kompleksowe informacje na temat obecnego stanu wykorzystania oraz potencjału odnawialnych źródeł energii na terenie województwa podkarpackiego. W bazie danych zgromadzone zostaną informacje na temat wszystkich odnawialnych źródeł energii: energii wiatru, wody, słońca, biomasy i energii geotermalnej.

MIASTO

Miasto w województwie podkarpackim. Na 68 km² mieszka ok. 163,5 tys. osób. Rzeszów stanowi ważny węzeł komunikacyjny, mający zasadnicze znaczenie dla rozwoju turystyki i handlu. O takim stanie rzeczy decyduje głównie bliskość granicy ze Słowacją i Ukrainą oraz krzyżujące się w Rzeszowie drogi międzynarodowe ze wschodu na zachód oraz drogi krajowe łączące kraje nadbałtyckie i skandynawskie z Europą środkowo-wschodnią.

Przemysłem, który rozwija się tutaj intensywnie, jest produkcja sprzętu domowego, przemysł farmaceutyczny, spożywczy, odzieżowy, budowlany, meblarski i telekomunikacyjny. W Rzeszowie, podobnie jak i w całym województwie, dominuje mała i średnia przedsiębiorczość.

TŁO PRZEDSIĘWZIĘCIA

Słońce, wiatr, woda, biomasa mogą nam dostarczać energii czystej, niedrogiej i przyjaznej środowisku. Świadomość zagrożenia na wielu elementach środowiska sprawiła, że zaspokajanie zapotrzebowania na energię metodami odmiennymi od tradycyjnego spalania surowców kopalnych staje się konieczne, coraz bardziej powszechne i efektywne.

Województwo podkarpackie nie posiada jednego, pełnego opracowania i zewidencjonowania wykorzystania odnawialnych źródeł energii na swoim terenie, a częściowe informacje na ten temat zawarte są w różnych dokumentach nie wyznaczających w konsekwencji jednoznacznego kierunku rozwoju tej dziedziny. Brak specjalistycznych danych nie pozwala na opracowanie strategicznych dla województwa dokumentów oraz uniemożliwia beneficjentom ostatecznym aplikowanie o środki pomocowe.

Liderem projektu jest Centrum Doradztwa Gospodarczego Sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie. Projekt jest realizowany w partnerstwie z Podkarpacką Agencją Energetyczną Sp. z o.o. z siedzibą w Rzeszowie.

Czas trwania projektu: 01.10.2006 do 31.03.2008 r.

OPIS PRZEDSIĘWZIĘCIA

Projekt zakłada opracowanie i utworzenie elektronicznej bazy danych wykorzystania i potencjału odnawialnych źródeł energii w województwie podkarpackim.

W ramach projektu podejmowane będą następujące działania:

- zinventaryzowanie funkcjonujących na terenie województwa instalacji wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- zbadanie potencjału województwa pod kątem możliwości wykorzystania poszczególnych rodzajów OZE,
- zebranie informacji przydatnych podczas realizacji inwestycji w zakresie odnawialnych źródeł energii.

Do realizacji ww. zadań powołane zostaną „Grupy Robocze” składające się z ekspertów z każdej dziedziny OZE opracowujących dane dotyczące poszczególnych rodzajów energii odnawialnej (5 grup – energia wody, słońca, wiatru, biomasy, geotermia). Dodatkowo w celu uzupełnienia danych przez specjalistów przygotowana zostanie ankieta, którą otrzymają wszystkie zainteresowane jednostki z województwa. Wypełnione ankiety zostaną przeanalizowane przez specjalistów, a dodatkowe informacje zostaną przez nich zebrane podczas wizyt w powiatach i gminach województwa.

Opracowanie bazy danych poprzedzone będzie spotkaniem z beneficjentami projektu, specjalistami z dziedziny OZE oraz wszystkimi instytucjami wspierającymi merytorycznie to przedsięwzięcie, na którym to spotkaniu zostaną przedstawione założenia i plan opracowania bazy danych.

Po zebraniu wszystkich niezbędnych danych i opracowaniu całościowej elektronicznej „Bazy danych odnawialnych źródeł energii województwa podkarpackiego”, zostanie ona zaprezentowana podczas kolejnego spotkania z beneficjentami projektu. Wszyscy uczestnicy spotkania zostaną poinformowani o możliwościach i zasadach korzystania z niej.

Informacje o bazie danych są zamieszczone stronie internetowej projektu www.baza-oze.pl oraz stronach internetowych lidera projektu www.cdg.un.pl i Partnera Projektu www.pae.org.pl.

ŹRÓDŁA FINANSOWANIA

Wartość projektu: 613 499,14 PLN

Europejski Fundusz Społeczny – 75%

budżet państwa - 25%

Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

Priorytet 2. „Wzmocnienie Rozwoju Zasobów Ludzkich w Regionach”

Działanie 2.6. „Regionalne Strategie Innowacyjne i Transfer Wiedzy”

OCENA I PERSPEKTYWY ROZWOJU

„Baza danych odnawialnych źródeł energii województwa podkarpackiego”:

- wyznaczy kierunki rozwoju innowacyjnych metod pozyskiwania „czystej energii”,
- będzie stanowić podstawę działań zmierzających do opracowania Strategii Wykorzystania Odnawialnych Źródeł Energii Województwa Podkarpackiego,
- dostarczy informacji do specjalistycznych opracowań i badań prowadzonych przez osoby lub instytucje zajmujące się wdrażaniem systemów i technologii wykorzystujących odnawialne źródła energii,
- będzie stanowić cenne źródło informacji dla potencjalnych inwestorów.

Realizacja projektu będzie miała bardzo duże znaczenie społeczne i gospodarcze – z zasobów bazy danych będą mogły bezpłatnie korzystać jednostki samorządu terytorialnego, jednostki naukowe i inne instytucje wspierające innowacyjny rozwój regionów.

KONTAKT

Joanna Peszko

Koordynator Projektu

Centrum Doradztwa Gospodarczego Sp. z o.o.

ul. Staromiejska 5a; 35-231

Tel/fax: 017 86 11 885, 603 367 000

e-mail: info@baza-oze.pl

PROGRAM OPERACYJNY INNOWACYJNA GOSPODARKA

Priorytet 4. Inwestycje w innowacyjne przedsięwzięcia

Działanie 4.4 Nowe inwestycje o wysokim potencjale innowacyjnym

Cel działania:

Wsparcie przedsiębiorstw produkcyjnych i usługowych dokonujących nowych inwestycji oraz niezbędnych dla ich realizacji projektów doradczych i szkoleniowych, obejmujących nabycie innowacyjnych rozwiązań technologicznych.

Rodzaje projektów:

Projekty inwestycyjne w zakresie zakupu i wdrożenia nowych rozwiązań technologicznych w produkcji i usługach, w tym prowadzących do zmniejszenia szkodliwego oddziaływania na środowisko m.in. ograniczenie energo-, materiałowo- i wodochłonności procesu produkcyjnego lub świadczenia usług.

Wielkość alokacji 1 420 000 000 EUR

Wysokość dofinansowania 85% wydatków kwalifikowanych

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

www.parp.gov.pl

PROGRAM OPERACYJNY WSPÓŁPRACY TRANSGRANICZNEJ POLSKA – SŁOWACJA

Priorytet I: Rozwój infrastruktury transgranicznej

Temat 2: Infrastruktura ochrony środowiska

budowa infrastruktury środowiska, w ochronie przyrody, zasobach naturalnych, odnawialnych źródłach energii i systemach podnoszących ich jakość

Typ beneficjentów

1. Podmioty posiadające osobowość prawną, zgodnie z obowiązującym prawem krajowym
2. Podmioty nie posiadające osobowości prawnej, którym jednostka nadrzędna posiadająca osobowość prawną) udzieli pełnomocnictwa i która przejmie odpowiedzialność finansową za realizowany projekt
3. Podmioty nie posiadające osobowości prawnej, w imieniu których jednostka nadrzędna będzie starała się o dotację (wraz z określeniem, który podmiot będzie realizował projekt)
4. Podmioty, których siedziby znajdują się poza obszarem wsparcia programu, pod warunkiem, że posiadają kompetencje i działają na terenie wsparcia, a działania projektu zostaną wdrożone na obszarze wsparcia.

Wielkość alokacji: 157 407 763 EUR

Wysokość dofinansowania 85% kosztów kwalifikowanych

Minimalna wielkość projektu: 50 001 euro

Więcej informacji:

Instytucja wdrażająca:

Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego

www.malopolskie.pl

Europejskie Fundusze i Programy

1. Inteligentna Energia Dla Europy (IEE)

Podstawowe informacje o programie:

Program *Inteligentna Energia dla Europy* na lata 2007-2013 został zainicjowany jako część Ramowego Programu na Rzecz Konkurencyjności i Innowacji na lata 2007-2013. Stanowi on kontynuację programu IEE opracowanego początkowo dla lat 2003-2006. Celem programu *Inteligentna Energia Dla Europy* jest wspieranie efektywności energetycznej oraz odnawialnych źródeł energii, jak również różnorodności energetycznej. Finansowanie w jego ramach są zatem projekty zakładające promocję wydajności energetycznej oraz wykorzystanie i promocję OZE.

Najważniejsze cele operacyjne nowego programu IEE:

- Poprawa zrównoważonego rozwoju, rozwijanie potencjału miast i regionów oraz opracowywanie środków legislacyjnych, wymaganych dla osiągnięcia wyznaczonych celów strategicznych;
- Wzmacnianie w państwach członkowskich UE inwestycji w nowe i bardziej skuteczne technologie z dziedziny efektywności energetycznej, w odnawialne źródła energii oraz wspieranie zróżnicowania energetycznego (w tym w transporcie);
- Usuwanie przeszkód na drodze do tworzenia inteligentnych wzorców produkcji i zużycia energii;
- Podnoszenie świadomości obywateli, wspieranie wymiany specjalistycznej wiedzy oraz doświadczeń, rozprzestrzenianie najlepszych praktyk i najlepszych technologii.

Priorytety:

Program obejmuje trzy programy szczegółowe mające różne, choć zbliżone obszary priorytetowe. Są to:

- Program SAVE, który ma na celu promowanie efektywności energetycznej oraz racjonalnego wykorzystywania zasobów energetycznych (w szczególności w budownictwie i przemyśle)
- Program ALTENER, który ma na celu promowanie nowych i odnawialnych źródeł energii oraz wspieranie różnorodności energetycznej,
- Program STEER, który ma na celu promowanie efektywności energetycznej oraz zastosowanie nowych i odnawialnych źródeł energii w transporcie.

W ramach programu będą realizowane także działania zintegrowane, obejmujące więcej niż jeden spośród wyżej wymienionych obszarów.

Przykłady wspieranych działań:

- Kreowanie potencjału
- Tworzenie i rozprzestrzenianie wiedzy, umiejętności i metod działania
- Wymiana doświadczeń
- Rozwój rynku energetycznego oraz tworzenie inteligentnych wzorców produkcji i zużycia energii
- Wpływ na działania polityczne i zmiany legislacyjne
- Podnoszenie świadomości i dostarczanie informacji
- Edukacja i szkolenia
- Zakładanie lokalnych i regionalnych agencji energetycznych

Zasady dotyczące finansowania projektów:

Wsparcie podlegają tylko projekty o wymiarze europejskim (realizujące cele programu i możliwe do wykorzystania w całej Wspólnocie) oraz projekty narodowe związane z utworzeniem lokalnych i regionalnych agencji energetycznych.

Podstawowe zasady dotyczące finansowania projektów:

- projekty muszą mieć charakter współpracy międzynarodowej (konsorcja międzynarodowe składające się z co najmniej 3 partnerów z 3 różnych krajów objętych programem),
- projekty muszą obejmować działania realizowane wspólnie, dające efekt na terenie całej Unii (nie będą dofinansowywane działania jednorazowe, realizowane lokalnie)
- ponadtechnologiczny charakter projektu ma rozwiązywać pozatechnologiczne bariery i stymulować rozwój rynku w UE,
- nie są dofinansowywane projekty inwestycyjne oraz projekty badawcze,
- czas trwania jednego projektu nie może przekroczyć 3 lat,
- beneficjentami pomocy mogą być prywatne i publiczne osoby prawne. Osoby fizyczne nie mogą być partnerem w projekcie.

W przypadku tworzenia lokalnej lub regionalnej agencji energetycznej zasady finansowania są bardzo podobne, przy czym obowiązuje tu zasada: "jeden wniosek - jedna agencja". Wnioski mogą składać jednostki lokalnych lub regionalnych władz publicznych. Umowy o dofinansowanie są podpisywane na okres 36 miesięcy, przy czym agencje zobowiązują się do prowadzenia działalności przez kolejne 5 lat po zakończeniu trzyletniego okresu dofinansowania. Możliwe dofinansowanie sięga 75% kosztów, ale nie może przekraczać 250 tys. euro.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

27 krajów UE + Norwegia, Islandia, Liechtenstein i Chorwacja

Beneficjenci:

- Osoby prawne, zarówno publiczne jak i prywatne, pochodzące z krajów uprawnionych do korzystania ze wsparcia oferowanego w ramach programu
- Organizacje międzynarodowe

Budżet:

730 mln euro (na cały okres 2007-2013)

Wysokość dofinansowania:

Dofinansowanie w ramach programu IEE wynosi 75% kosztów kwalifikowanych, przy czym koszty pośrednie finansowane są w 60%.

Najbliższy nabór wniosków:

Początek 2009 roku

Koordinator:

Agencja Wykonawcza ds. Konkurencyjności i Innowacji (Executive Agency for Competitiveness and Innovation (EACI))

Krajowy Punkt Kontaktowy:

Krajowa Agencja Poszanowania Energii (www.kape.gov.pl)

Więcej informacji:

http://ec.europa.eu/energy/intelligent/index_en.html

2. Ekoinnovazione

Podstawowe informacje o programie:

Ekoinnovazione stanowią program funkcjonujący w ramach unijnego Ramowego Programu na rzecz konkurencyjności i innowacji na lata 2007-2013.

Program *Ekoinnovazione* ma na celu wspieranie ekoinnovazionecyjnych projektów z różnych sektorów, których celem jest ograniczanie oddziaływanie na środowisko, zapobieganie zanieczyszczeniom lub osiągnięcie bardziej efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, w tym energii. W praktyce oznacza to, że przedsiębiorstwa mogą uzyskać pomoc w obszarze nowych technologii proekologicznych.

Priorytety:

W ramach programu wyróżniono cztery obszary priorytetowe:

- **materiały pochodzące z recyklingu** – poprawa procesów sortowania, innowacyjne produkty pochodzące z recyklingu, nowe rozwiązania z zakresu recyklingu, nowe rynki dla produktów pochodzących z recyklingu;
- **budynki** – innowacyjne procesy i produkty w sektorze budowlanym, zrównoważone materiały budowlane, ograniczanie zużycia wody w budynkach, ...;
- **sektor spożywczy** – czystsze procesy produkcji, efektywniejsze wykorzystywanie zasobów, redukcja produkcji odpadów, wzrost recyklingu i innych procesów odzysku, bardziej racjonalna gospodarka wodna;
- **zielony biznes i inteligentny system zakupów** – wdrażanie EMAS, podejście klastrowe, ekologiczny design, wspieranie ekologicznego oznakowywania towarów, integracja ekoinnovazionecji w łańcuchach dostaw.

Szczególnie wysoko oceniane będą projekty, które mogą zostać powielone w innych przedsiębiorstwach lub na innych rynkach.

Wspierane będą zarówno projekty związane z pierwszym zastosowaniem rozwiązania innowacyjnego, jak i związane z powielaniem rynkowym ekoinnovazionecyjnych technik, produktów lub praktyk, które były już z powodzeniem zademonstrowane, ale ze względu na pewne ryzyko potrzebny jest bodziec umożliwiający ich wprowadzenie na rynek.

Przykłady wspieranych projektów:

Dostępne są na stronie:

http://ec.europa.eu/environment/etap/ecoinnovation/docs/infod08_by_slides.ppt

Zasady dotyczące finansowania projektów:

- wsparcie ma postać grantów pokrywających część kosztów projektu
- selekcja i monitorowanie projektów prowadzone są przez Agencję Wykonawczą ds. Konkurencyjności i Innowacji
- nie ma obowiązku partnerstwa podmiotów pochodzących z różnych państw członkowskich, natomiast partnerstwo oraz działania międzynarodowe zgodne z celami projektów są dobrze widziane przez oceniających
- szczególną wagę przywiązuje się do zaangażowania w projekty firm z sektora MSP, ich udział ma znaczenie przy wyborze projektów do dofinansowania.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

27 krajów UE + Norwegia, Islandia i Liechtenstein

W programie mogą uczestniczyć także inne kraje, jeżeli podpiszą one stosowne Memorandum i Memorandum to wejdzie w życie przed upływem terminu składania wniosków.

Beneficjenci:

Program przeznaczony jest przede wszystkim dla MSP, ale mogą w nim brać udział także inne przedsiębiorstwa z uprawnionych krajów (muszą mieć one osobowość prawną).

Budżet:

195 mln euro (na cały okres 2008-2013)

Wysokość dofinansowania:

Dofinansowanie w ramach programu może obejmować 40-60 % wartości inwestycji.

Najbliższy nabór wniosków:

Kwiecień 2009 roku

Krajowy punkt kontaktowy:

Instytut Podstawowych Problemów Techniki PAN.

Więcej informacji:

http://ec.europa.eu/environment/etap/ecoinnovation/library_en.htm

3. CONCERTO

Podstawowe informacje o programie:

Program *CONCERTO* jest europejską inicjatywą mającą na celu doprowadzenie do znaczącego wzrostu wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz wzrostu wydajności energetycznej w miastach. Wspiera on zatem różne działania społeczności lokalnych mające na celu:

- budowę zrównoważonej i wysokowydajnej energetyki,
- stworzenie całkowicie zintegrowanej polityki energetycznej,
- zharmonizowanie wykorzystania odnawialnych źródeł energii wraz z innowacyjnymi technologiami i systemami,
- minimalizację konsumpcji energii,
- poprawę jakości życia mieszkańców.

Priorytety:

W ramach programu wyróżniono następujące priorytety:

- integracja zarządzania energią od strony popytu (ekobudynki charakteryzujące się wysoką efektywnością energetyczną) i od strony podaży (wzrost wykorzystania OZE). Poligeneracja nie jest obowiązkowa, ale pożądana;
- europejski wymiar zgłaszanych projektów

Przykłady wspieranych projektów:

- projekty dotyczące regeneracji obszarów przemysłowych, zawierające rozwiązania z zakresu efektywności energetycznej i wykorzystania OZE;
- projekty dotyczące budowy nowych dzielnic, stosujące się do zasad ekobudownictwa i poligeneracji.

Przykłady projektów, które już uzyskały wsparcie w ramach inicjatywy CONCERTO dostępne są na stronie: www.concertoplus.eu

Zasady dotyczące finansowania projektów:

By zgłaszane projekty mogły uzyskać wsparcie w ramach inicjatywy CONCERTO, ich celem powinna być redukcja zużycia energii oraz wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii poprzez zastosowanie zintegrowanego podejścia do polityki energetycznej w ściśle określonych regionach geograficznych. Projekty powinny odnosić się do ściśle określonych społeczności lokalnych (mogą przy tym dotyczyć jednej lub kilku społeczności), a ich rezultaty powinny być możliwe do wykorzystania w skali europejskiej. Jeżeli chodzi o zakres tematyczny projektów, to powinny być one skoncentrowane na zagadnieniu wdrażania innowacyjnych technologii energetycznych, a w szczególności odnawialnych źródeł energii. Muszą one obowiązkowo zawierać propozycje z zakresu ekobudownictwa (propozycje integrujące wykorzystanie OZE oraz środków efektywności energetycznej).

Sugerowane jest też, aby w projektach zawarte zostało innowacyjne podejście do poligeneracji (skoncentrowane na optymalizacji łańcucha dostawca-użytkownik), choć nie jest to wymóg obowiązkowy. Projekty powinny też zawierać analizy socjoekonomiczne, wykonane w celu oceny lokalnych kosztów energetyki i oszczędności energetycznej. Europejski wymiar projektów powinien być wyraźnie widoczny.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

27 krajów UE oraz kraje kandydujące

Beneficjenci:

- władze lokalne, przedsiębiorstwa świadczące usługi energetyczne oraz inne firmy sektora energetycznego, socjoekonomiści, badacze i użytkownicy energii;
- przynajmniej 3 niezależne osoby prawne, z których każda pochodzi z państwa członkowskiego lub kraju kandydującego i z których 2 pochodzą z tego samego państwa członkowskiego/kandydującego.

Budżet:

Ustalany jest corocznie. W 2008 roku wynosił on 40 mln euro.

Wysokość dofinansowania:

- do 50 % dla projektów demonstracyjnych i zakładających współpracę
- do 100 % na zarządzanie i koordynację
- koszty ogólne: 20% stałej stawki kosztów bezpośrednich

Najbliższy nabór wniosków:

I połowa 2009 roku

Krajowy punkt kontaktowy:

Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE przy Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN

Więcej informacji:

http://concertoplus.eu/CMS/component/option,com_frontpage/Itemid,239/

4. CIVITAS

Podstawowe informacje o programie:

Inicjatywa CIVITAS skierowana jest do tych miast, które chcą wpływać na realizowaną politykę transportową i podążać w kierunku czystego transportu miejskiego. Nazwa pochodzi od pierwszych liter angielskich słów „City – Vitality - Sustainability”, co po polsku znaczy „Miasto – Witalność – Zrównoważony rozwój”. Celem inicjatywy jest wprowadzenie ambitnych, zintegrowanych strategii dotyczących zrównoważonego transportu miejskiego, które powinny przyczynić się do znacznej poprawy jakości życia mieszkańców miast.

Inicjatywa CIVITAS I rozpoczęła się w 2002 roku i brało w niej udział 19 miast (m. in. Rotterdam, Bukareszt, Gdynia, Berlin, Goeteborg) zgrupowanych w 4 zespoły. Ich zadaniem było opracowanie i wdrożenie strategii i schematów rozwoju lub korzystania ze środków transportu, zmierzających do czystego, efektywnego energetycznie, harmonijnego i zrównoważonego transportu miejskiego. Kolejnym krokiem była wymiana informacji z miastami zainteresowanymi realizacją podobnych programów.

Inicjatywa CAVITAS II, będąca kontynuacją wcześniejszych prac, jak również ich rozszerzeniem i uzupełnieniem, rozpoczęła się w 2005 roku i trwać będzie do końca roku 2009. Bierze w niej udział 17 miast, ponownie zgrupowanych w 4 zespoły.

Celem Inicjatywy CIVITAS jest zapewnienie realizowanym projektom odpowiedniej wielkości, aby mogły mieć oczekiwany wpływ na decydentów i mieszkańców.

Priorytety:

Prace w priorytecie CIVITAS II dotyczą celów wymienionych w Priorytetach Tematycznych 1.6.2 (Harmonijny Transport Powierzchniowy) i Priorytecie 1.6.1-i (Zrównoważone Systemy Energetyczne, dotyczy to badań o efekcie krótkoterminowym lub średnioterminowym).

Realizowane w ramach inicjatywy projekty powinny odnosić się do następujących priorytetów:

- zarządzanie popytem poprzez wprowadzenie ograniczeń w poruszaniu się na szczególnie wrażliwych obszarach miast lub wydawanie zgody na poruszanie się tylko dla pojazdów czystych ekologicznie, efektywnych energetycznie, pieszych lub rowerzystów;
- opracowywanie strategii służących pozyskiwaniu środków na cele transportowe, np. poprzez ustanowienie systemów opłat za parkowanie i korzystanie z transportu publicznego;
- zachęcanie mieszkańców do korzystania z usług transportu publicznego i stymulowanie poprawy poziomu świadczonych usług poprzez wprowadzenie czystego ekologicznie i efektywnego energetycznie taboru, niekonwencjonalnych systemów transportowych, innowacji organizacyjnych, finansowych, nowych schematów zarządzania, a także poprzez poprawę bezpieczeństwa w transporcie i integrację z innymi środkami transportu;
- ułatwienie dostępu do transportu publicznego ludziom niepełnosprawnym;
- promowanie nowych form używania pojazdów i zmiany stylu życia;
- promowanie nowego podejścia do dystrybucji towarów poprzez wprowadzenie innowacji w systemach logistycznych i zastosowanie czystszych, energooszczędnych pojazdów, odpowiedniej infrastruktury oraz wprowadzenie usług informacyjnych.

Przykłady wspieranych projektów:

Dostępne są na stronie: <http://www.civitas-initiative.org/projects.phtml?id=350>

Zasady dotyczące finansowania projektów:

- Projekty powinny łączyć efektywność energetyczną i ekonomiczną z ekologiczną czystością użytkowanej floty transportowej oraz niezbędną infrastrukturą i pakietem narzędzi zapewniających realizację potrzeb transportowych społeczeństwa.
- Zaproponowane w projekcie rozwiązania powinny doprowadzić do istotnych zmian w udziale różnych środków transportu w realizacji potrzeb transportowych społeczeństwa oraz do zmniejszenia zatłoczenia i korków ulicznych w całym mieście lub na wybranym jego obszarze.
- Preferowane są projekty dotyczące miast o średniej wielkości (liczba mieszkańców poniżej 500 tys.).
- Projekty powinny być tworzone przez pary miast, z których każde miasto pochodzi z innego kraju. Każda para powinna składać się z miasta lidera i miasta naśladowcy.
- Projekty powinny wypracować szereg rekomendacji dotyczących wpływu na zmiany w polityce transportowej, jak również pośredniego wpływu na inne polityki sektorowe.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

27 krajów UE oraz kraje kandydujące

Beneficjenci:

Władze lokalne

Budżet:

Całkowity budżet inicjatywy CIVITAS wynosi ponad 300 mln euro.

Inicjatywa CIVITAS jest finansowana wspólnie przez Priorytet tematyczny 1.6.2 (Zrównoważony Transport Powierzchniowy) i Priorytet 1.6.1-i (Zrównoważone Systemy Energetyczne, badania krótko i średnio okresowe).

Wysokość dofinansowania oraz najbliższy nabór wniosków:

W ramach inicjatywy CIVITAS realizowane są różnego rodzaju projekty. Szczegóły z nimi związane, takie jak terminy składania wniosków czy możliwości uzyskania dofinansowania, dostępne są na **stronie internetowej inicjatywy**: <http://www.civitas-initiative.org> lub w **krajowym punkcie kontaktowym**, którym jest Krajowy Punkt Kontaktowy Programów Badawczych UE przy Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN.

W chwili obecnej prowadzony jest nabór wniosków do projektu CIVITAS CATALIST, którego celem jest zaangażowanie większej ilości miast w inicjatywę CIVITAS. W ramach projektu będą przyznawane granty na adaptowanie polityk transportowych opracowanych w ramach inicjatywy przez inne miasta. 1-szy nabór wniosków do tego projektu to okres od 5 listopada 2008 roku do 5 stycznia 2009 roku. Planowane są kolejne.

5. Granty Komisji Europejskiej w dziedzinie transportu

Podstawowe informacje o programie:

Komisja Europejska w ramach 7 Programu Ramowego, który jest największym programem finansowania badań naukowych i rozwoju technologicznego w Europie, wspiera także projekty z dziedziny transportu.

Celem Komisji Europejskiej jest budowa zintegrowanego, bezpieczniejszego, bardziej ekologicznego i „inteligentniejszego” ogólnoeuropejskiego systemu transportowego, korzystnego dla obywateli, społeczeństwa oraz polityki w zakresie klimatu. Szczególna uwaga jest zwracana na poszanowanie środowiska i zasobów naturalnych. Działania wspierane przez Komisję mają pobudzić też restrukturyzację przemysłu, łącznie z integracją łańcucha dostaw, w szczególności jeżeli chodzi o MSP. 7 Program Ramowy został opracowany na lata 2007-2013.

Priorytety:

Działania wspierane przez Komisję Europejską obejmują:

1. W zakresie aeronautyki i transportu lotniczego:
 - Ekologiczny transport lotniczy – redukcja emisji zanieczyszczeń i uciążliwości hałasu;
 - Podnoszenie efektywności czasowej – efektywność rozkładów lotów, innowacyjne systemy zarządzania ruchem powietrznym;
 - Zapewnianie bezpieczeństwa i zadowolenia klientów;
 - Poprawa efektywności pod względem kosztów;
 - Ochrona samolotu i pasażerów;
 - Transport lotniczy przyszłości – bardziej radykalne, ekologiczne, dostępne dla niepełnosprawnych i innowacyjne połączenia technologii.
2. W zakresie transportu powierzchniowego (kolejowego, drogowego i wodnego):
 - Ekologiczny transport powierzchniowy – redukcja emisji zanieczyszczeń i uciążliwości hałasu, zmniejszenie wpływu transportu na zmiany klimatu, szkolenie użytkowników, opracowanie przyjaznych dla środowiska i wydajnych silników i układów paliwowych, paliwa alternatywne, strategie utylizacji pojazdów i statków;
 - Promowanie i pobudzanie zmian w wyborze środków transportu i rozładowywanie ruchu w korytarzach transportowych;
 - Zapewnienie zrównoważonej mobilności miejskiej wszystkim obywatelom – przyjazne dla środowiska i bezpieczne pojazdy i środki transportu, racjonalizacja transportu prywatnego, infrastruktura komunikacyjna, zintegrowana urbanistyka i transport;
 - Poprawa bezpieczeństwa i ochrony w systemie transportowym – w odniesieniu do kierowców, pasażerów, załogi, rowerzystów, pieszych oraz ładunku;
 - Wzmacnianie konkurencyjności – poprawa procesów projektowania, opracowanie nowoczesnych technologii napędowych i technologii w zakresie produkcji pojazdów i statków, innowacyjne i oszczędne systemy produkcyjne oraz budowa i utrzymanie infrastruktury; architektury integratywne.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

W 7 Programie Ramowym uczestniczyć mogą zarówno kraje członkowskie UE jak i kraje trzecie.

Beneficjenci:

W projektach finansowanych ze środków 7 Programu Ramowego mogą brać udział zarówno **osoby fizyczne** jak i **osoby prawne** powołane na mocy prawa krajowego, obowiązującego w miejscu ich siedziby, na mocy prawa wspólnotowego lub prawa międzynarodowego.

Budżet:

W ramach 7 Programu Ramowego na projekty z dziedziny transportu przeznaczone zostało 4 160 mln euro.

Wysokość dofinansowania:

Wysokość dofinansowania KE liczona jest procentowo od całkowitych poniesionych kosztów kwalifikowanych, do których nie jest zaliczany VAT. Dofinansowanie jest zróżnicowane w zależności od rodzaju instytucji, typu projektu oraz rodzaju działania wykonywanego w projekcie.

Więcej informacji:

Więcej informacji na temat ogłaszanych konkursów i terminów składania wniosków:

<http://cordis.europa.eu/fp7/dc/index.cfm>

6. Marco Polo 2007-2013

Podstawowe informacje o programie:

Marco Polo jest programem Unii Europejskiej, którego celem jest doprowadzenie do redukcji przewozu ładunków za pomocą transportu drogowego, wzrostu wykorzystania transportu multimodalnego oraz do zmniejszenia zanieczyszczenia środowiska spowodowanego transportem. Program wspiera w związku z tym projekty z dziedziny transportu, logistyki oraz dziedzin pokrewnych. Projekty te powinny przenosić transport ładunków z dróg na trasy morskie, kolejowe oraz wodne śródlądowe oraz przyczyniać się do zmniejszenia ilości samochodów ciężarowych na drogach, ograniczenia emisji zanieczyszczeń do otoczenia, a także zwiększenia efektywności w transporcie ładunków.

Obecnie realizowany jest program *MARCO POLO II*, stanowiący kontynuację programu *MARCO POLO I*, zakończonego w 2006 roku. Obejmuje on lata 2007-2013.

Priorytety:

W ramach programu realizowane jest 5 typów projektów, obejmujących 5 obszarów priorytetowych:

- **Modal Shift Actions** – obejmuje wsparcie dla projektów zmierzających do zmiany sposobu transportowania, polegającej na uruchomieniu nowych usług transportowych, innych niż drogowe (przeniesienie transportu z dróg na morza, rzeki oraz tory kolejowe);
- **Catalyst Actions** – obejmuje wsparcie dla projektów sprzyjających wprowadzaniu zmian w systemie transportu ładunków oraz tworzeniu nowych usług i udogodnień o znaczeniu ogólnoeuropejskim. Projekty te mają pomóc przezwyciężyć strukturalne bariery rynkowe istniejące w europejskim systemie transportu ładunków poprzez zgłaszanie innowacyjnych pomysłów.
- **Motorways of the sea actions** – obejmuje wsparcie dla projektów zmierzających do tworzenia tzw. autostrad morskich. Ich celem ma być uruchomienie regularnych i wysokiej jakości usług transportowych, prowadzących do przeniesienia transportu ładunków z transportu drogowego do transportu morskiego, połączonego z innymi typami transportu, które w danym przypadku pozwolą na minimalizację szkodliwego wpływu na środowisko.
- **Traffic Avoidance Actions** – obejmuje wsparcie dla projektów integrujących transport i logistykę produkcji oraz prowadzących do zmniejszenia zapotrzebowania na transport drogowy (zmniejszenia ilości ładunków przewożonych drogami), co pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do środowiska.
- **Common Learning Actions** – obejmuje wsparcie dla projektów zakładających działania edukacyjne, rozwój współpracy oraz dzielenie się know-how w sektorze transportu i logistyki.

Przykłady wspieranych projektów:

Dostępne są na stronie:

http://ec.europa.eu/transport/marcopolo/projects/docs/call06_projects.pdf

Zasady dotyczące finansowania projektów:

- W ramach programu finansowane mogą być jedynie przedsięwzięcia komercyjne, obejmujące międzynarodowe trasy przewozów, przebiegające przez terytorium państw członkowskich UE oraz państw z nimi sąsiadujących.
- Program nie finansuje budowy infrastruktury oraz projektów badawczych.
- W danym projekcie muszą wziąć udział minimum 2 podmioty pochodzące z dwóch różnych, uprawnionych do tego krajów.

Zwykle finansowane jest kilkanaście do kilkudziesięciu projektów rocznie.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

27 krajów UE, Norwegia, Islandia i Lichtenstein.

Beneficjenci:

Przedsiębiorstwa działające na międzynarodowym rynku transportu towarowego (przedsiębiorstwa transportowe i logistyczne).

Budżet:

400 mln euro (na cały okres 2007-2013)

Wysokość dofinansowania:

35 do 50% kosztów kwalifikowanych

Najbliższy nabór wniosków:

Planowany jest na I połowę 2009 roku. Wtedy też zostaną ogłoszone szczegółowe wytyczne dla zgłaszanych projektów oraz ilość środków przeznaczona na ich sfinansowanie.

Więcej informacji:

http://ec.europa.eu/transport/marcopolo/home/home_en.htm

7. LIFE+

Podstawowe informacje o programie:

LIFE+ jest instrumentem finansowym Unii Europejskiej koncentrującym się wyłącznie na współfinansowaniu projektów z dziedziny ochrony środowiska. Jego głównym celem jest wspieranie procesu wdrażania wspólnotowego prawa dotyczącego ochrony środowiska, realizacja polityki ochrony środowiska oraz identyfikacja i promocja nowych rozwiązań dla problemów dotyczących ochrony przyrody.

Program LIFE + obejmuje lata 2007-2013 i stanowi kontynuację inicjatyw LIFE I, LIFE II i LIFE III.

Priorytety:

W ramach programu współfinansowane są projekty z zakresu:

- wdrażania dyrektywy Ptasiej i dyrektywy Siedliskowej, w tym z zakresu ochrony priorytetowych siedlisk i gatunków;
- ochrony środowiska, zapobiegania zmianom klimatycznym, innowacyjnych rozwiązań z zakresu ochrony zdrowia i polepszania jakości życia oraz wdrażania polityki zrównoważonego wykorzystania zasobów naturalnych i gospodarki odpadami;
- działań informacyjnych i komunikacyjnych, kampanii na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej w społeczeństwie, w tym kampanii dotyczących zapobiegania pożarom lasów oraz zakładające wymianę najlepszych doświadczeń i praktyk.

Przykłady wspieranych projektów:

Dostępne są na stronie:

<http://ec.europa.eu/environment/life/themes/energy/publications.htm>

Zasady dotyczące finansowania projektów:

Program LIFE+ podzielony jest na **trzy komponenty tematyczne**:

1. Przyroda i różnorodność biologiczna
2. Polityka i zarządzanie w zakresie środowiska
3. Informacja i komunikacja

Dla każdego komponentu przygotowano odrębny wzór wniosku. Składany projekt może dotyczyć tylko jednego komponentu.

Kryteria, jakie muszą spełniać zgłaszane projekty, by mogły uzyskać dofinansowanie:

- spójność pod względem technicznym i finansowym, wykonalność oraz opłacalność
- znaczenie ogólnoeuropejskie (projekty powinny przyczyniać się w istotny sposób do wdrażania, aktualizacji oraz rozwoju wspólnotowej polityki dotyczącej kwestii środowiskowych, a co za tym idzie przyczyniać się do realizacji zasady zrównoważonego rozwoju Wspólnoty);
- zapewnianie europejskiej wartości dodanej.

Wśród zgłaszanych projektów mogą znaleźć się projekty demonstracyjne, projekty innowacyjne, projekty zakładające rozpowszechnianie najlepszych praktyk, wiedzy specjalistycznej lub technologii, kampanie na rzecz zwiększania świadomości ekologicznej i szkolenia.

Działania kwalifikujące się do otrzymania dofinansowania:

- działania operacyjne organizacji pozarządowych, zajmujących się problemami środowiskowymi i zaangażowanych w tworzenie i wdrażanie ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska w UE;
- tworzenie i utrzymywanie komputerowych baz danych, systemów i sieci związanych z wdrażaniem ustawodawstwa i polityki ochrony środowiska UE;
- tworzenie analiz, prowadzenie badań, modelowanie i tworzenie scenariuszy;
- monitorowanie stanu siedlisk i gatunków;
- działania mające na celu budowanie potencjału instytucjonalnego;
- szkolenia i warsztaty;
- działania umożliwiające zawieranie kontaktów zawodowych oraz wymianę najlepszych praktyk;
- działania służące rozpowszechnianiu informacji o kwestiach związanych ze środowiskiem i jego ochroną;
- działania pozwalające na prezentację innowacyjnych podejść, technologii, metod oraz instrumentów dotyczących polityki ochrony środowiska UE;
- w odniesieniu do komponentu 1 wspierane będą także następujące działania:
 - zarządzanie obszarami podlegającymi ochronie,
 - monitorowanie stanu ochrony obszarów podlegających ochronie,
 - rozwój i wdrażanie planów działania dotyczących ochrony gatunków i siedlisk,
 - zwiększanie zasięgu sieci NATURA 2000 na obszarach morskich,
 - nabywanie gruntów, jeżeli przyczyni się to do utrzymania lub przywrócenia integralności obszarów objętych siecią NATURA 2000, jest niezbędne z punktu widzenia osiągnięcia założonych celów środowiskowych lub jeżeli grunty te zostaną przez dane państwo przeznaczone w długim okresie na cele związane z ochroną przyrody.

Program LIFE+ **nie przewiduje** współfinansowania inwestycji infrastrukturalnych. W ramach komponentu 2 możliwe jest uzyskanie dofinansowania wyłącznie dla instalacji demonstracyjnych, prezentujących nowe lub nie wykorzystywane wcześniej technologie.

W realizacji danego projektu może uczestniczyć kilka podmiotów wśród których, poza **beneficjentem głównym**, mogą się znaleźć **beneficjenci towarzyszący** oraz **współfinansujący**. Przygotowaniem wniosku, współpracą z organami unijnymi w trakcie realizacji projektu oraz nadzorem nad tą realizacją zajmuje się beneficjent główny.

By uzyskać dofinansowanie w ramach programu LIFE+, wniosek należy złożyć w latach 2007-2013, realizacja projektu może jednak trwać po roku 2013.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

Kraje członkowskie UE

Beneficjenci:

Podmioty zarejestrowane na terenie dowolnego państwa należącego do Unii Europejskiej (mogą to być zarówno podmioty publiczne jak i prywatne, komercyjne lub niekomercyjne).

Budżet:

2 143 mln euro (na cały okres 2007-2013)

Wysokość dofinansowania:

Średnia wysokość dofinansowania wynosi 50% wartości projektu.

Najbliższy nabór wniosków:

Nabór wniosków ogłaszany jest raz do roku przez Komisję Europejską.

Krajowy punkt kontaktowy:

Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Więcej informacji:

<http://www.ekoportal.pl/jetspeed/portal/portal/Fundusze UE/LIFE>

<http://ec.europa.eu/environment/life/index.htm>

8. Europa Dla Obywateli 2007-2013

Podstawowe informacje o programie:

Europa dla Obywateli jest to program UE wspierający aktywne obywatelstwo europejskie. Program ten, zaplanowany na lata 2007-2013, dąży do zaangażowania obywateli i organizacji społecznych w proces integracji europejskiej.

Do podstawowych celów programu można zaliczyć:

- stworzenie obywatelom możliwości współpracy i uczestnictwa w budowaniu demokratycznej i otwartej na świat Europy
- rozwijanie poczucia tożsamości europejskiej opartej na wspólnych wartościach, historii i kulturze
- umacnianie poczucia odpowiedzialności za Unię Europejską
- pogłębianie dialogu międzykulturowego

Europa dla Obywateli ma stanowić forum spotkań, działań i refleksji na temat historii i przyszłości naszego kontynentu. Program opiera się na zasadach poszanowania wspólnych wartości, historii oraz różnorodności kulturowej.

Priorytety:

Do tematów priorytetowych programu należą:

1. Przyszłość Unii Europejskiej i jej wartości podstawowe
2. Aktywne obywatelstwo europejskie: partycypacja i demokracja w Europie
3. Dialog międzykulturowy
4. Jakość życia ludzi w Europie: zatrudnienie, spójność społeczna i zrównoważony rozwój
5. Skutki polityki Unii Europejskiej dla społeczeństw

Wśród priorytetów nie wymieniono wyraźnie zrównoważonego rozwoju energetycznego, ale tematyka projektów jest dość szeroka i także projekty z dziedziny energii mogą uzyskać dofinansowanie w ramach programu.

Międzynarodowe projekty mogą przybierać formę: konferencji, seminariów, szkoleń, debat ekspertów, publikacji, imprez kulturalnych, sondaży, a także inne formy. Działania zostały podzielone na cztery grupy:

Działanie 1: Aktywni obywatele dla Europy

Działanie 2: Aktywne społeczeństwo obywatelskie w Europie

Działanie 3: Razem dla Europy

Działanie 4 : Aktywna pamięć europejska

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

- państwa członkowskie UE
- kraje EFTA, będące stronami porozumienia EOG
- kraje kandydujące
- kraje Bałkanów Zachodnich

Beneficjenci:

Na szczeblu krajowym program jest skierowany do władz i instytucji lokalnych, organizacji pozarządowych, instytucji kulturalnych i sportowych, fundacji, stowarzyszeń, związków zawodowych, instytutów badających europejską politykę publiczną i innych organizacji, stawiających sobie za cel promowanie idei społeczeństwa europejskiego.

Budżet:

215 milionów euro (na cały okres 2007-2013)

Termin składania wniosków:

Co roku przypada na 1 grudnia

Koordinator:

Agencja Wykonawcza ds. Edukacji, Kultury i Spraw Audiowizualnych (EACEA - Education, Audiovisual and Culture Executive Agency)

Krajowy punkt kontaktowy:

Instytut Adama Mickiewicza

Więcej informacji:

www.europadlaobywateli.pl

http://eacea.ec.europa.eu/citizenship/action1/towntwinning/thematic_funding_en.htm

9. Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki

Podstawowe informacje o programie:

Międzynarodowy Fundusz Wyszehradzki (IVF – International Visegrad Fund) został założony 9 czerwca 2000 roku przez cztery państwa członkowskie: Republikę Czeską, Polskę, Słowację oraz Węgry. Głównym zadaniem Funduszu jest wspieranie ściślejszej współpracy pomiędzy tymi krajami. Współpraca ta jest organizowana poprzez realizację wielostronnych projektów, zwłaszcza kulturalnych, naukowych, badawczych i edukacyjnych oraz związanych z wymianą młodzieży, promocją turystyki i współpracą transgraniczną.

Priorytety:

Fundusz wspiera projekty z następujących dziedzin:

1. współpraca kulturalna (np. festiwale , publikacje)
2. współpraca naukowa i badania naukowe (np. konferencje, publikacje, badania)
3. edukacja (np. seminaria, szkoły letnie)
4. wymiana młodzieży (np. sport, imprezy edukacyjne i kulturalne dla młodzieży i dzieci)
5. współpraca transgraniczna (np. wspólne projekty państw graniczących ze sobą)
6. promocja turystyki (np. przewodniki, prezentacje, targi)

Choć cele środowiskowe nie zostały wyraźnie sformułowane, to projekty z dziedziny energii, które spełniają jednocześnie jeden z ww. priorytetów, mogą również uzyskać dofinansowanie w ramach Funduszu.

Szczególnie wysoko będą oceniane projekty przyczyniające się do rozwoju społeczeństwa obywatelskiego.

Zasady dotyczące finansowania projektów:

Fundusz oferuje wsparcie za pomocą trzech programów grantowych (Granty małe, Granty standardowe, Granty strategiczne) oraz różnorodnych programów stypendialnych.

W każdym z projektów Fundusz może finansować wyłącznie następujące koszty:

1. Druk publikacji, ich produkcję i dystrybucję
2. Wynajęcie pomieszczeń na imprezy i koszty techniczne (wynajem sprzętu i aparatury, itp)
3. Honoraria dla artystów
4. Zakwaterowanie i wyżywienie
5. Koszty podróży
6. Honoraria dla ekspertów
7. Przekłady i tłumaczenia
8. Nagrody w konkursach
9. Materiały promocyjne
10. Reklama i promocja (prasa, radio, TV, billboardy, plakaty, itp.
11. Tworzenie i aktualizacja stron internetowych

Fundusz nie może natomiast finansować następujących kosztów:

1. Inwestycje kapitałowe
2. Koszty własne organizatorów (poczta, telefony, prąd, gaz, itp.)
3. Wynajem pomieszczeń biurowych
4. Pensje i wynagrodzenia organizatorów projektu oraz wszelkie koszty związane z ich zatrudnieniem (diety, umowy-zlecenia itp.).

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

Republika Czeska, Węgry, Polska, Słowacja

Beneficjenci:

Przede wszystkim organizacje pozarządowe, municypalne, samorzady lokalne, instytuty, szkoły i uniwersytety, studenci i artyści.

Budżet:

Okolo 5 mln euro rocznie.

Budżet pochodzi z równych składek wszystkich krajów członkowskich.

Wysokość dofinansowania:

Do 50 % kosztów.

Ponadto w przypadku programu :

- **Granty male** – kwota wsparcia może wynosić do 4.000 euro
- **Granty standardowe** – kwota wsparcia wynosi od 4.000 euro w górę
- **Granty strategiczne** – kwota wsparcia wynosi od 40.000 do 200.000 euro

Terminy składania wniosków:

- **Granty male** – 1 marca, 1 czerwca, 1 września i 1 grudnia danego roku.
- **Granty standardowe** -15 marca i 15 września danego roku.
- **Granty strategiczne** - 15 luty i 15 maja danego roku.

Więcej informacji:

<http://www.visegradfund.org/grants.html>

10. Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy EOG

Podstawowe informacje o programie:

Norweski Mechanizm Finansowy oraz *Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego* są to instrumenty finansowe przeznaczone dla nowych państw członkowskich Unii Europejskiej. Stanowią one dodatkowe, obok Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, źródła bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Państwami - darczyńcami są 3 kraje EFTA (Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu) - Norwegia, Islandia i Lichtenstein. Kraje te, w zamian za możliwość korzystania ze swobód Jednolitego Rynku, zobowiązały się stworzyć Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy EOG w celu udzielenia pomocy finansowej mniej zamożnym członkom Unii, posiadającym najniższy poziom PKB. Pomoc ta ma przyczynić się do wyrównywania poziomu rozwoju gospodarczego i społecznego w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Rząd polski podpisał z państwami-darczyńcami w październiku 2004 roku umowy regulujące warunki pozyskiwania środków finansowych przez polskich beneficjentów. Pozyskiwanie środków z obu mechanizmów jest możliwe w okresie 2004-2009.

Priorytety:

Priorytet 1. Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, między innymi poprzez redukcję zanieczyszczeń oraz promowanie odnawialnych źródeł energii;

Priorytet 2. Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie dostępnymi zasobami;

Priorytet 3. Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast;

Priorytet 4. Rozwój zasobów ludzkich między innymi poprzez promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmacnianie w samorządach i związanych z nimi instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wspierających je procesów demokratycznych;

Priorytet 5. Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem;

Priorytet 6. Badania naukowe.

Dotacje pochodzące z Norweskiego Mechanizmu Finansowego oraz Mechanizmu Finansowego EOG mogą być przeznaczone na współfinansowanie projektów pozwalających na realizację wyżej wymienionych priorytetów. Ponadto, na zasadach pierwszeństwa, środki finansowe Norweskiego Mechanizmu Finansowego mogą wspierać realizację przedsięwzięć w zakresie:

- wdrażania przepisów z Schengen, wspierania Narodowych Planów Działania z Schengen oraz wzmacniania sądownictwa ;
- ochrony środowiska, z uwzględnieniem administracyjnych zdolności wprowadzania w życie odpowiednich przepisów UE istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych;
- polityki regionalnej i działań transgranicznych,
- pomocy technicznej przy wdrażaniu *acquis communautaire*.

Zasady dotyczące finansowania projektów:

Dofinansowanie możliwe do uzyskania w ramach *Norweskiego Mechanizmu Finansowego* oraz *Mechanizmu Finansowego EOG* może dotyczyć:

- **pojedynczych projektów** – inwestycji, które mogą istnieć samodzielnie;
- **grup projektów** - programów składających się z równorzędnych i oddzielnych projektów;
- **grantów blokowych** – w sytuacji gdy identyfikacja ostatecznego beneficjenta jest utrudniona
- **funduszy kapitału początkowego** – mających na celu wspieranie przygotowania projektów.

Wniosek o dofinansowanie, wraz z wymaganymi załącznikami, składa się w języku polskim. Jeżeli zostanie on pozytywnie zaopiniowany przez Komitet Sterujący, wnioskodawca jest zobowiązany w ciągu 10 dni roboczych dostarczyć angielską wersję wniosku oraz załączników, będących identycznymi z wersją polską.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

12 nowych państw członkowskich UE oraz Grecja, Hiszpania i Portugalia

Beneficjenci:

Instytucje sektora publicznego i prywatnego (działające w interesie publicznym) oraz organizacje pozarządowe zarejestrowane na terytorium Polski, w tym: organy administracji rządowej i samorządowej wszystkich szczebli, instytucje naukowe i badawcze, instytucje środowiskowe i branżowe, organizacje społeczne oraz organizacje społecznego partnerstwa publiczno-prywatnego.

Budżet:

Łączna kwota przyznana Polsce, w ramach obu mechanizmów, wynosi 533,51 mln euro.

Wysokość dofinansowania:

Minimalna wartość dofinansowania pojedynczego projektu wynosi 250 000 euro.

Poziom dofinansowania zależy od źródeł finansowania po stronie polskiego beneficjenta. Jeśli projekt finansowany jest z budżetu państwa lub jednostki samorządu terytorialnego, poziom dofinansowania może wynieść maksymalnie do 85% kosztów kwalifikowanych. Jeżeli projekt realizowany jest natomiast we współpracy z podmiotami prywatnymi, poziom dofinansowania może wynieść maksymalnie do 60% kosztów kwalifikowanych.

Terminy naboru wniosków:

Co roku nabór wniosków jest ogłaszany przez instytucje pośredniczące.

Koordynator:

Biuro Mechanizmów Finansowych w Brukseli.

Krajowy punkt kontaktowy:

Ministerstwo Gospodarki i Pracy.

Krajowy Punkt Kontaktowy powierza zarządzanie poszczególnymi priorytetami **Instytucjom Pośredniczącym**. Funkcje Instytucji Pośredniczących dla poszczególnych priorytetów pełnią:

- Ministerstwo Środowiska – priorytety:
 - Ochrona środowiska, w tym środowiska ludzkiego, między innymi poprzez redukcję zanieczyszczeń i promowanie odnawialnych źródeł energii;
 - Promowanie zrównoważonego rozwoju poprzez lepsze wykorzystanie i zarządzanie dostępnymi zasobami;
 - Ochrona środowiska, z uwzględnieniem administracyjnych zdolności wprowadzania w życie odpowiednich przepisów UE istotnych dla realizacji projektów inwestycyjnych;
- Ministerstwo Kultury – priorytet:
 - Ochrona kulturowego dziedzictwa europejskiego, w tym transport publiczny i odnowa miast.
- Urząd Komitetu Integracji Europejskiej – priorytet:
 - Rozwój zasobów ludzkich między innymi poprzez promowanie wykształcenia i szkoleń, wzmocnienie w samorządzie i jego instytucjach potencjału z zakresu administracji lub służby publicznej, a także wspierających go procesów demokratycznych.
- Ministerstwo Zdrowia – priorytet:
 - Opieka zdrowotna i opieka nad dzieckiem.
- Ministerstwo Nauki i Informatyzacji – priorytet:
 - Badania naukowe.
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji – priorytet:
 - Wdrażanie przepisów z Schengen, wsparcie Narodowych Planów Działania z Schengen oraz wzmocnienie sądownictwa.
- Ministerstwo Gospodarki i Pracy – priorytety:
 - Polityka regionalna i działania transgraniczne;
 - Pomoc techniczna przy wdrażaniu *acquis communautaire*.

Więcej informacji:

www.eog.gov.pl

www.eea.grants.pl

11. Specjalny Fundusz Na Rzecz Ochrony Klimatu I Środowiska Inicjatywy Środkowoeuropejskiej

Podstawowe informacje o programie:

Specjalny Fundusz na rzecz Ochrony Klimatu i Środowiska został utworzony przez Inicjatywę Środkowoeuropejską (CEI - Central Europe Initiative) w 2007 roku. Celem inicjatywy jest promowanie projektów z zakresu ochrony klimatu i środowiska w krajach członkowskich CEI, które nie należą do UE.

Priorytety:

- Wzrost efektywności energetycznej
- Ulepszanie i rozpowszechnianie technologii przyjaznych środowisku
- Wspieranie badań i rozwoju związanych z energią odnawialną
- Opracowanie nowych technologii związanych ze zrównoważonym wykorzystaniem energii w sposób ekonomicznie uzasadniony
- Wspieranie przepływu i transportu osób i towarów w celu stworzenia energetycznie efektywnych modeli transportowych
- Poprawa gospodarki odpadami
- Poprawa systemów zaopatrzenia w wodę oraz gospodarki wodnej
- Wzrost świadomości przez szkolenia i działania edukacyjne

Zasady dotyczące finansowania projektów:

W ramach programu można uzyskać dofinansowanie na następujące działania:

- studia wykonalności
- plany rozwoju
- audyty
- analizy
- usługi konsultingowe
- wymiana pracowników
- spotkania z ekspertami
- wizyty studyjne i szkolenia
- transfer wiedzy
- granty badawcze
- inne

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

Kraje członkowskie CEI

Beneficjenci:

O środki z funduszu mogą ubiegać się jednostki sektora publicznego i prywatnego oraz organizacje pozarządowe pochodzące z jednego z krajów członkowskich CEI, w tym także z Polski. Ich działania muszą jednak być skierowane do partnerów z krajów członkowskich CEI nie należących do Unii Europejskiej, takich jak: Albania, Białoruś, Bośnia i Hercegowina, Chorwacja, Macedonia, Mołdowa, Czarnogóra, Serbia oraz Ukraina.

Wysokość dofinansowania:

do 75% całkowitych kosztów projektu i nie może przekraczać 40.000 euro

Terminy naboru wniosków:

Pierwszy nabór wniosków zakończył się 30 września 2008 r. Planowane są kolejne.

Więcej informacji:

Więcej informacji można uzyskać na stronie głównej Inicjatywy Środkowoeuropejskiej www.ceinet.org lub w Ministerstwie Spraw Zagranicznych.

Europejskie Fundusze Strukturalne

1. INTERREG IV A

INTERREG IV A jest inicjatywą realizowaną w ramach jednego z celów Polityki Spójności UE na lata 2007-2013 jakim jest Europejska Współpraca Terytorialna. W ramach inicjatywy działa około 70-ciu programów, które mają na celu popieranie **współpracy transgranicznej** oraz rozwijanie wspólnych inicjatyw lokalnych i regionalnych. Wspólnie mają one do rozdysponowania 5 576 mld euro. Każdy z programów sam określa swoje priorytety, zasady przyznawania dofinansowania, możliwych beneficjentów, budżet oraz wysokość dofinansowania projektów.

Podmioty z Polski mogą uczestniczyć w następujących programach operacyjnych realizowanych w ramach inicjatywy INTERREG IV A i pozyskiwać w nich dofinansowanie dla swoich projektów:

- Program Operacyjny Polska Meklemburgia/Pomorze Przednie-Brandenburgia 2007-2013
- Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska (Województwo Lubuskie) - Brandenburgia 2007-2013
- Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Polska – Saksonia 2007-2013
- Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Rzeczpospolita Polska – Republika Słowacka 2007-2013
- Program Operacyjny Współpracy Transgranicznej Republika Czeska – Rzeczpospolita Polska 2007-2013
- Program Współpracy Transgranicznej Polska – Litwa 2007-2013
- Program Współpracy Transgranicznej Południowy Bałtyk 2007-2013

2. INTERREG IV B

INTERREG IV B jest również inicjatywą realizowaną w ramach celu Polityki Spójności UE na lata 2007-2013 jakim jest Europejska Współpraca Terytorialna. Jej celem jest wspieranie **współpracy transnarodowej** pomiędzy krajowymi, regionalnymi i lokalnymi władzami publicznymi w ramach regionów paneuropejskich. Współpraca ta ma doprowadzić do zrównoważonego i skoordynowanego rozwój przestrzennego infrastruktury transeuropejskiej.

W ramach inicjatywy działa 13 programów (odpowiadających 13-tu obszarom objętym inicjatywą), służących wspieraniu współpracy transnarodowej. Każdy z nich sam określa swoje priorytety, zasady przyznawania dofinansowania, możliwych beneficjentów, budżet oraz wysokość dofinansowania projektów.

Polska może uczestniczyć w trzech spośród trzynastu wspomnianych programów :

- Program Współpracy Transnarodowej Region Morza Bałtyckiego (Baltic Sea Region)
- Central Europe

2.1. Program Współpracy Transnarodowej Region Morza Bałtyckiego

Priorytety i działania:

Priorytet 1. Krzewienie innowacyjności w Regionie Morza Bałtyckiego

Priorytet 2. Poprawa dostępności zewnętrznej i wewnętrznej

Priorytet 3. Zarządzanie Morzem Bałtyckim jako wspólnym zasobem

Priorytet 4. Promowanie atrakcyjności i konkurencyjności miast i regionów

Przykłady wspieranych działań:

- plany ramowe lub koncepcje sektorowe dla obszarów specyficznych
- studia wykonalności
- koncepcje marketingowe, systemy zarządzania
- małe inwestycje infrastrukturalne dla projektów pilotażowych o znaczeniu transgranicznym
- ponadnarodowe sieci współpracy i bazy danych

Zasady dotyczące finansowania projektów:

- W projekcie musi brać udział co najmniej 3 partnerów z 3 różnych uprawnionych krajów.
- Spośród tego co najmniej 2 kraje muszą wnieść własny wkład finansowy.
- Minimum jedno spośród uczestniczących w projekcie państw musi należeć do UE
- Projekt powinien przyczyniać się do harmonijnego i zrównoważonego rozwoju oraz poprawy gospodarczej i społecznej spójności Regionu Morza Bałtyckiego.
- Projekt powinien odnosić się do problemów planowania przestrzennego oraz w możliwie jak największym zakresie zawierać rozwiązania uwzględniające powiązania z innymi sektorami. Musi on być zgodny z politykami wspólnotowymi UE.

- Preferencje będą stosowane wobec projektów poruszających istotne problemy i angażujących zarówno władze publiczne, jak i różnego typu instytucje oraz organizacje pozarządowe.
- Działania ukierunkowane na przygotowanie projektów inwestycyjnych będą miały znacznie większe szanse na uzyskanie wsparcia niż prace badawcze czy czysto metodologiczne studia.
- Wysoko oceniane będzie uczestnictwo partnerów wspieranych środkami programu Tacis (z Rosji lub Białorusi).
- Formularz wniosku jest sformułowany i musi zostać wypełniony w języku angielskim.
- Każde przedsięwzięcie powinno wyznaczyć partnera wiodącego, odpowiedzialnego za zarządzanie, realizację i koordynację działań pomiędzy zaangażowanymi uczestnikami.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

Dania, Estonia, Finlandia, Litwa, Łotwa, Polska, Szwecja, Niemcy (landy: Berlin, Brandenburgia, Hamburg, Brema, Meklemburgia Pomorze Przednie, Szlezwik Holsztyn i Dolna Saksonia), Norwegia, Rosja (Kaliningrad, St. Petersburg, obwody: Leningradzki, Pskowski, Nowogrodzki, Murmański i Archangielski oraz republika Karelii i Okręg Nenets), Białoruś (Obwody: Miński, Grodzieński, Brzeski i Witebski)

Beneficjenci:

Władze publiczne (centralne, regionalne i lokalne), instytucje badawcze i szkoleniowe, fundacje, organizacje pozarządowe oraz instytucje typu non-profit i inne. Jednostki te powinny posiadać osobowość prawną. Z możliwości ubiegania się o środki w programie wykluczone są podmioty o charakterze gospodarczym i komercyjnym.

Budżet:

208 mln euro ze środków EFRR

22,6 mln euro ze środków EISP

6 mln euro ze środków Norwegii

47,7 mln euro – wkład Polski

Wysokość dofinansowania:

- do 75% kosztów kwalifikowanych dla partnerów z Danii, Niemiec, Szwecji i Finlandii
- do 85% kosztów kwalifikowanych dla partnerów z Estonii, Litwy, Łotwy i Polski
- do 50% kosztów kwalifikowanych dla partnerów z Norwegii
- do 90% kosztów kwalifikowanych dla partnerów z Białorusi i Rosji

Najbliższy nabór wniosków:

Planowany jest na początek 2009 roku

Więcej informacji:

www.interreg.gov.pl

<http://eu.baltic.net/>

2.2. Program Współpracy Transnarodowej Europa Środkowa

Priorytety:

Priorytet 1. Wspieranie Innowacyjności na obszarze Europy Środkowej oraz poprawa spójności terytorialnej obszaru

Priorytet 2. Poprawa zewnętrznej i wewnętrznej dostępności obszaru Europy Środkowej

Priorytet 3. Odpowiedzialne wykorzystywanie środowiska

Priorytet 4. Podniesienie konkurencyjności oraz atrakcyjności miast i regionów

Przykłady wspieranych działań:

- Wdrażanie wspólnych strategii dotyczących oszczędności energii oraz efektywności energetycznej
- Promowanie zrównoważonych strategii dotyczących wykorzystania OZE
- Rozpowszechnianie wiedzy i umiejętności
- Opracowywanie innowacyjnych rozwiązań w zakresie wykorzystywania OZE w transporcie
- Opracowywanie transnarodowych planów działań dotyczących redukcji emisji gazów cieplarnianych
- Przygotowywanie inwestycji wprowadzających środki efektywności energetycznej na terenach mieszkalnych
- Opracowywanie innowacyjnych rozwiązań pozwalających na pokonanie barier w rozwoju miast

Zasady dotyczące finansowania projektów:

W danym projekcie musi brać udział co najmniej 3 partnerów z 3 krajów, z których co najmniej 2 to państwa członkowskie UE

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

Austria, Czechy, Niemcy (część), Polska, Słowacja, Słowenia, Węgry, Włochy (część), Ukraina (obserwator)

Beneficjenci:

- Władze krajowe, regionalne i lokalne oraz instytucje publiczne
- Podmioty prawa publicznego, takie jak agencje rozwoju regionalnego czy agencje innowacyjności
- Instytucje prywatne, w tym firmy prywatne

Budżet:

298 mln euro, w tym:

- na priorytet 1 przeznaczono 52 mln euro
- na priorytet 2 przeznaczono 63 mln euro
- na priorytet 3 przeznaczono 63 mln euro
- na priorytet 4 przeznaczono 54 mln euro

Wysokość dofinansowania:

Wynosi 75-85%

Krajowy punkt kontaktowy:

Monika.Strojecka-Gevorgyan@mrr.gov.pl

Więcej informacji:

www.interreg.gov.pl

www.central2013.eu

3. INTERREG IV C

Podstawowe informacje o programie:

INTERREG IV C jest również inicjatywą realizowaną w ramach celu Polityki Spójności UE na lata 2007-2013, jakim jest Europejska Współpraca Terytorialna. Inicjatywa ta pozwala na realizację projektów z zakresu wymiany doświadczeń i promocji działań **mających wymiar międzynarodowy**. Do jej głównych celów należą: poprawa skuteczności polityki rozwoju regionalnego w obszarze innowacji i gospodarki opartej na wiedzy oraz unowocześnianie gospodarki europejskiej i wzrost konkurencyjności w Europie.

Priorytety:

Priorytet 1. Innowacje i gospodarka oparta na wiedzy

Podtemat 1. innowacje, badania i rozwój technologii

Podtemat 2. przedsiębiorczość i MSP

Podtemat 3. społeczeństwo informacyjne

Podtemat 4. zatrudnienie, kapitał ludzki i edukacja

Priorytet 2. Środowisko naturalne i zapobieganie ryzyku

Podtemat 1. ryzyko naturalne i technologiczne (w tym zmiany klimatyczne)

Podtemat 2. gospodarka wodna

Podtemat 3. gospodarka odpadami

Podtemat 4. różnorodność biologiczna i zachowanie dziedzictwa naturalnego

Podtemat 5. energia i zrównoważony transport

Podtemat 6. dziedzictwo kulturowe i krajobraz

Zasady dotyczące finansowania projektów:

W ramach wymienionych priorytetów można tworzyć projekty według dwóch wzorów – typów interwencji:

- Projekty Inicjatyw Regionalnych (typ 1), których głównym celem jest podniesienie skuteczności polityk regionalnych (w zakresie obejmującym wybrany priorytet i podtemat). Planowane działania powinny w takim przypadku polegać przede wszystkim na wymianie doświadczeń oraz analizie i rozpowszechnianiu dobrych praktyk w obszarze polityki, której dotyczy projekt.
- Projekty Kapitalizacji (typ 2), które dotyczą współpracy międzyregionalnej i koncentrują się na transferze dobrych praktyk i ich wdrażaniu.

Podczas oceny wniosków szczególnie premiowane są projekty o charakterze przekrojowym (łącznie zagadnienia podtematów w ramach jednego priorytetu oraz między priorytetami). We wniosku aplikacyjnym należy jednak wskazać jeden podtemat, który będzie traktowany jako wiodący.

Czas realizacji projektów może wynosić od 24 miesięcy (dla Projektów Kapitalizacji) do 36 miesięcy (dla Projektów Inicjatyw Regionalnych).

Wszystkie projekty realizowane w ramach programu INTERREG IV C muszą zakończyć się do dnia 31 grudnia 2014 roku.

W każdym projekcie powinny uczestniczyć podmioty pochodzące z co najmniej trzech krajów, w tym przynajmniej z dwóch państw członkowskich UE.

Kraje, dla których przeznaczony jest program:

27 krajów UE oraz Norwegia i Szwajcaria.

W projektach mogą uczestniczyć także podmioty pochodzące z innych krajów, ale będą musiały one uczestniczyć w programie na własny koszt.

Beneficjenci:

Jednostki samorządu terytorialnego oraz podmioty prawa publicznego (posiadające osobowość prawną, finansowane w przeważającej części przez państwo i niemające charakteru przemysłowego czy handlowego).

Instytucje sektora prywatnego (działające dla zysku) mogą uczestniczyć w programie na własny koszt lub być kontraktowane, na zasadach zgodnych z przepisami prawa zamówień publicznych, do świadczenia usług lub pomocy w zakresie wdrażania działań projektu.

Budżet:

321 mln euro

Wysokość dofinansowania:

Wynosi 85% wartości projektu i nie może przekraczać 3 mln euro w przypadku Projektów Inicjatyw Regionalnych oraz 5 mln euro w przypadku projektów kapitalizacji

Terminy naboru wniosków:

Będą regularnie ogłaszane w trakcie obowiązywania programu. Obecny nabór wniosków rozpoczął się 27 października 2008 roku i będzie trwał do 30 stycznia 2009 roku.

Krajowy punkt kontaktowy:

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego
Departament Współpracy Terytorialnej
Wydział Rozwoju Regionalnego w Katowicach

Więcej informacji:

<http://www.interreg4c.net>

